

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Hökumət bu
lampaların
istifadəsini
qadağan
edir
yazısı səh.12-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 5 mart 2025-ci il Çərşənbə № 41 (8651) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

BMT-nin bu qurumları Azərbaycandan gedir

Mərkəzi Asiya üzrə
Regional direktorun
səfəri çərçivəsində
bu məsələlər
müzakirə edilib

yazısı səh.6-da

Zəfər parkı rəsmən dövlət protokolunda

yazısı səh.6-da

Türkiyə ilə İran arasında krizis

yazısı səh.7-də

Təyyarəmizə görə Rusiyanın sığorta şirkəti ödəniş etdi

yazısı səh.3-də

“Amerika çətiri”ni itirmək qorxusu

yazısı səh.4-də

“Asan imza” sistemi niyə çətinə düşdü?

yazısı səh.3-də

Aliment fondu yaradılmadan fırıldağı üzə çıxdı

yazısı səh.13-də

“Demokratiya İndeksi” hesabatına Bakıdan sərt reaksiya

yazısı səh.5-də

GUAM-da böhran - ölkəmiz sədrliyi təhvil verdi

yazısı səh.8-də

Rusca Azərbaycan tarixi dərsi tələbinə “yox” cavabı

yazısı səh.12-də

Ramazan ayının 5-ci günü

İftar 18.51. İmsak 05.41 (Bakı)

5-ci günün duası: “İlahi, mənə bu gün tövbə və istiğ-
far edənlərdən, dostların sayılan saleh bəndələrindən
qərar ver! Öz məhəbbət və mərhəmətinlə mənə bu gündə
Sənə yaxın olan bəndələrindən qərar ver! Ey, mərhəmət
edənlərin ən Mərhəmətlisi!”

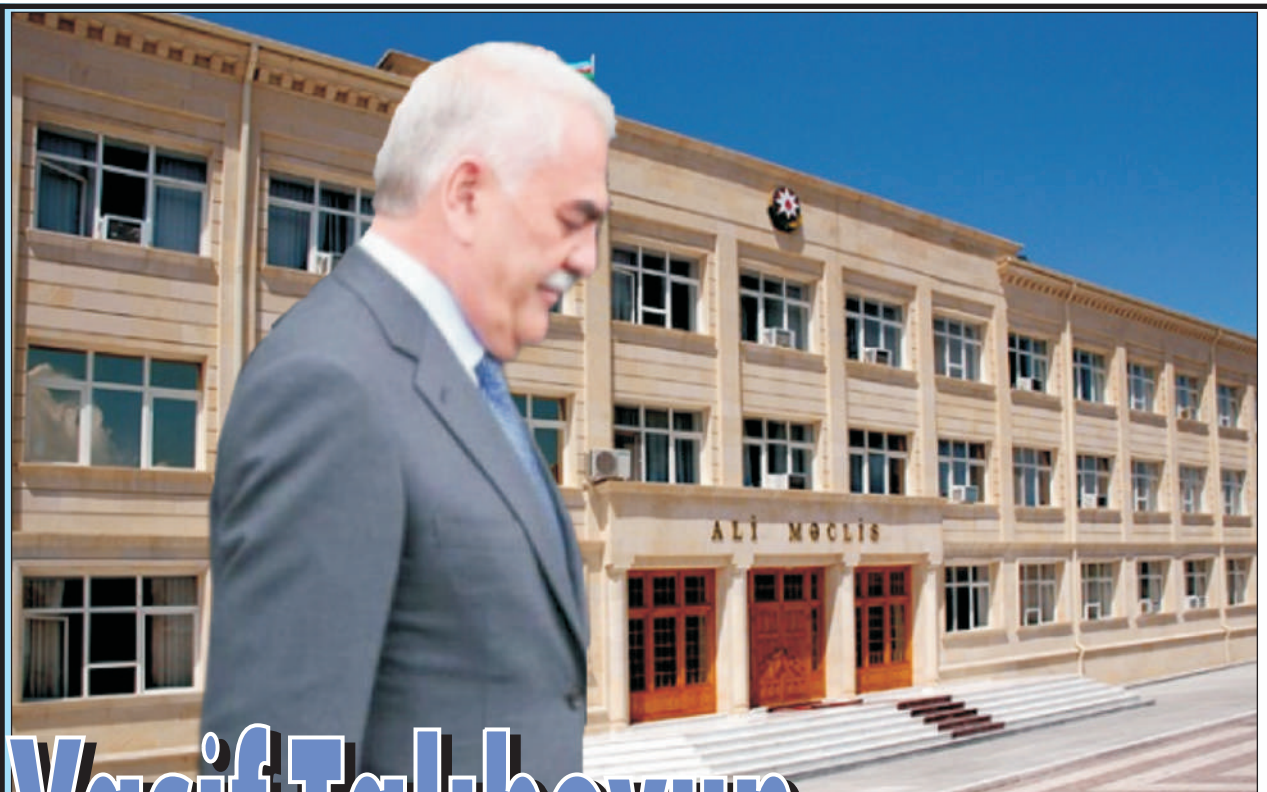
İftar duası: “Allahım, Sənin rızan üçün oruc tutdum,
Sənə inandım, Sənə güvəndim. Sənin ruzinlə iftar açır
və Sənə təvəkkül edirəm. Ey bağışlayan Allah, günahla-
rımı bağışla”.

ALLAH ORUCUNUZU QƏBUL ELƏSİN!

İRƏVANIN “BİR AYAĞI YENƏ GORDA” - BAKIDAN XƏBƏRDARLIQ

Ermənistanın hakim partiyasının üzvləri də revanşist
təşəbbüsləri dəstəkləməyə başlayıb

yazısı səh.4-də

Vasif Talibovun “xan” statusu ləğv edilir

Naxçıvanda Ali Məclisin sədri daha “ali vəzifəli
şəxs” sayılmaya bilər; muxtar respublikada yeni
idarəçilik modeli nə vəd edir?

yazısı səh.3-də

Araik terror çetəsini ələ verir

yazısı səh.7-də

Sabina Əliyeva

Ombudsman niyə onlar üçün ayrıca həbsxana tikilməsini istəyir?

yazısı səh.10-da

“Sülh danışqları Trampa görə dayanıb” iddiası

yazısı səh.9-da

Prezident üç şirkət rəhbərini qəbul edib

Prezident İlham Əliyev martın 4-də Rusiyanın "Tatneft" şirkətinin baş direktoru Nail Maqanovu, Qazaxıstanın "KazMunayQaz" şirkətinin idarə heyətinin sədri Asxat Xassenovu və Özbəkistanın "Uzbekneftegaz" şirkətinin idarə heyətinin sədri Baxodirjon Sidiqovu qəbul edib.

Dövlət başçısı çoxtərəfli əməkdaşlığın yeni mərhələsinin başladığını deyərək, bunun üçün hazırlıq işlərinin uğurla aparıldığını vurğulayıb. Azərbaycan, Rusiya, Qazaxıstan və Özbəkistanın neft şirkətləri arasında çox sıx istehsalat münasibətlərinin artıq qurulduğunu məmnunluqla qeyd edən Prezident İlham Əliyev ikitərəfli formatda bir sıra layihələrin həyata keçirildiyini dedi, bu xüsusda səyləri birləşdirməyin önəminə toxunub.

Dövlətimizin başçısı birgə istehsal və dost ölkələrə sifarişlərin həyata keçirilməsi baxımından da dördtərəfli əməkdaşlığın rolunu qeyd edib.

Söhbət zamanı yeni yaradılan əməkdaşlıq formatının perspektivləri barədə fikir mübadiləsi aparılıb, onun ölkələrimiz arasında iqtisadi sahədə əlaqələrin daha da genişlənməsi işinə töhfə verəcəyinə ümidvarlıq ifadə olunub. Vurğulandı ki, bu format çərçivəsində şirkətlər arasında fəvqəladə halların aradan qaldırılması və birgə reksiya qruplarının yaradılması, rəqəmsal texnologiyalar və proqram təminatı sahələrində işlərin optimallaşdırılması, müştərek satınalmaların təşkili, habelə müxtəlif sənaye sahələrinin inkişafı üzrə əməkdaşlıq nəzərdə tutulur.

Qeyd edilib ki, bu yeni əməkdaşlıq formatı digər xarici şirkətlərin qoşulması üçün də açıqdır.

Məmməd-yarovun Lavrovla şərikli biznesi var?

Azərbaycanın keçmiş xarici işlər naziri Elmar Məmməd-yarovun Rusiya XİN rəhbəri Sergey Lavrovla yalnız dostluq münasibətləri yox, həm də biznes ortaqlığı olduğu iddia edilib.

Mətbuatda yayılan məlumatlara görə, Lavrov Rusiyada nəhəng biznes şəbəkəsinə sahibdir və illik dövriyyəsi 600 milyon dollardan yuxarı olan konsulluq xidmətləri göstərən şirkətləri idarə edir.

Bildirilib ki, Elmar Məmməd-yarov nazir olduğu müddətdə əsas yatırımlarını Lavrovun şirkətlərinə yönəldib və buradan böyük gəlir əldə edib. Sözügedən iddia ilə "Gunnensi.info" çıxış edib. İddiaya görə, Lavrovun ailəsi də böyük biznes şəbəkəsi ilə əlaqəlidir - onun qızı Rusiyanın ən iri əczaçılıq şirkətlərindən birinin sahibinin oğlu ilə ailə qurub.

Modern.az iddialarla əlaqədar sabiq xarici işlər naziri Elmar Məmməd-yarovla əlaqə saxlayıb.

Elmar Məmməd-yarov deyilənləri təkzib edib. O, son dövrlə şəxsinə qarşı ittihamlar səsləndirən şəxsləri məhkəməyə vermək fikrində olmadığını deyib: "Mənə bu sözlər heç dəymir. Buna görə də nəse bir addım atmağa, onları məhkəməyə verməyə dəyməz. Onlar bəlkə də istəyirlər ki, hansısa bir hərəkət olsun. Yenə də danışsınlar. Niyə mən onlara imkan verim ki, yenə də danışsınlar. Ona görə mənim üçün fərq etməz".

O bildirib ki, nazir vəzifəsindən uzaqlaşandan sonra Lavrovla mütəmadi yox, bəzən əlaqələr qurub: "Yazıyırdıq. Amma təbii ki, intensiv şəkildə yox. Nazirdir, məşğul adamdır. Mən də "pensioner" adamam. Qızı ilə tanışam, kürəkəni ilə yox".

Prezidentin şiddətli töhmət verdiyi məmur kimdir?

Dövlət Turizm Agentliyinin sədri Fuad Hübət oğlu Nəbiyevə işində yol verdiyi nöqsanlara görə şiddətli töhmət elan edilib. Prezident İlham Əliyev bununla bağlı sərəncam imzalayıb. Sərəncam imzalandığı gündən qüvvəyə minib.

Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə yaradılmış Dövlət Turizm Agentliyinə sədr təyin olunub.

Fuad Nəbiyev 2018-ci ilin aprelində bu vəzifəyə təyinat alıb.

O, 22 iyul 1975-ci ildə Bakı şəhərində anadan olub. Fuad Nəbiyev Bakı şəhərində 23 sayılı orta məktəbdə təhsil alıb. 1992-1997-ci illərdə Bakı Dövlət Universitetin hüquq fakültəsində təhsil alıb. Təhsilini 1997-2000-ci illər ərzində Elmlər Akademiyası Fəlsəfə və Hüquq İnstitutunun aspirantı kimi davam edib. 1998-ci ilin sentyabr-noyabr aylarında İngiltərənin Birmingem Universitetində Avropa Şurasının İnsan hüquqları üzrə hüquq və təcrübə proqramında təhsil alıb.

2004-2006-cı illərdə Aeroport Qeyt Biznes Aviasiya şirkətində xidmət və şöbə reisi, 2006-2009-cu illərdə "Paşa İnşaat" MMC-nin direktoru, 2007-2009-cu illərdə "Bakı Demir-Beton-8" ASC-də baş direktor vəzifələrində çalışıb.

2010-2014-cü illərdə Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin hüquq sektorunda böyük məsləhətçi kimi fəaliyyət göstərərək və "2-ci dərəcə dövlət qulluqçusu" ixtisas dərəcəsinə sahib olub. 2014-2017-ci illər ərzində "1-ci dərəcə dövlət qulluqçusu" ixtisas dərəcəsi ilə nazir köməkçisi vəzifəsində çalışıb.

6 fevral 2017-ci il tarixindən Dövlət Turizm Agentliyinin sədri təyin olunanadək Milli Turizm Təbliğat Bürosu publik hüquqi şəxsin direktoru olub.

Hüquq elmləri namizədir.

Rus və ingilis dillərini bilir. Evlidir, üç övladı var.

Yeni nazir müavini təyinatı

Saməddin Əsədov

Rəqəmsal inkişaf və nəqliyyat nazirinə yeni müavin təyin edilib. Bu vəzifəyə "Azercosmos" ASC-nin İdarə Heyətinin sədri Saməddin Əsədov gətirilib.

S.Əsədov Azərbaycan Prezidentinin sərəncamına əsasən 2021-ci ildə "Azərkosmos" un İdarə Heyətinin sədri vəzifəsinə təyin olunub. O, 2014-2021-ci illərdə "Azərkosmos" da Maliyyə departamentinin direktoru kimi fəaliyyət göstərərək, 2011-2014-cü illərdə burada müxtəlif vəzifələrdə çalışıb. 2007-2011-ci illərdə isə Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyinin Maliyyə, mühasibat uçotu və iqtisadi təhlil departamentinin əməkdaşı olub.

S.Əsədov Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetində Maliyyə və kredit üzrə bakalavr və magistr təhsili alıb, ADA və Dyuk Universitetinin (ABŞ) Fuqua Biznes Məktəbinin Adaptiv Strateji İdarəetmə Proqramında iştirak edib, eyni zamanda ADA Universitetinin Maastricht Menecment Məktəbi ilə birgə təşkil olunmuş strateji idarəetmə üzrə ixtisasartırma kursunu bitirib.

2024-cü ildə Saməddin Əsədov Beynəlxalq Astronavtika Federasiyasının (IAF) elm və akademik əlaqələr üzrə vitse-prezidenti təyin edilib.

Bakıda spirt daha bir can aldı

Bakıda daha bir nəfər metil spirtindən zəhərlənərək ölüb. Lent.az xəbər verir ki, hadisə Sabuncu rayonu, eyniadlı qəsəbədə baş verib. Burada evlərdən birində 46 yaşlı S. Lukoninin meyiti tapılıb. İlk ehtimala görə, onun texniki spirtdən zəhərlənərək öldüyü güman edilir.

Mərhumun meyiti tapıldıqdan 3-4 gün əvvəl öldüyü bildirilir. Hazırda faktla bağlı araşdırma aparılır.

Qeyd edək ki, son günlər Bakıda 20-dən çox adam metil spirtindən zəhərlənərək ölüb.

Azərbaycan yığması oynamağa yoldaş tapdı - Haiti

Azərbaycanın futbol üzrə milli yığması Haiti millisi ilə qarşılaşacaq. Görüş martın 22-də Mehdi Hüseynzadə adına Sumqayıt şəhər stadionunda baş tutacaq. Matçın başlama saati barədə daha sonra məlumat veriləcək. Qeyd edək ki, millimiz martın 25-də Belarus, iyunun 7-də Latviya, iyunun 10-da isə Macarıstan yığması ilə yoldaşlıq görüşü keçirəcək.

Güclü külək əsəcək

Küləkli hava şəraiti ilə bağlı sarı və narıncı xəbərdarlıq verilib.

Bu barədə Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən məlumat verilib.

Bildirilib ki, martın 5-də Bakıda və Abşeron yarımadasında, eyni zamanda bəzi bölgələrdə gözlənilən küləkli hava şəraiti ilə bağlı sarı və narıncı xəbərdarlıq verib.

Bakıda və Abşeron yarımadasında, Kəlbəcər, Laçın, Zəngilan, Balakən, Qax, Şəki, Zaqatala, Şamaxı, Göyçay, Bərdə, Yevlax, Tərtər, Ağcabədi, Ağdam, Gədəbəy, Göygöl, Qusar, Sabirabad, Neftçala, Hacıqabul, Qazax, Ağstafa, Tovuz, Şəmkir, Gəncə, Samux, Şabran, Siyazan, Xaçmaz, Xızı, Lerik, Yardımlıda qərb küləyi əsəcək, sarı xəbərdarlığa uyğun olaraq küləyin sürəti 13.9-20.7 m/san təşkil edəcək.

Vasif Talibovun "xan" statusu ləğv edilir

Naxçıvanda Ali Məclisin sədri daha "ali vəzifəli şəxs" sayılmaya bilər; muxtar respublikada yeni idarəçilik modeli nə vəd edir?

Naxçıvan Muxtar Respublikasının Konstitusiyasının dəyişdirilməsinə hazırlıq gedir. "Yeni Müsavat" yazır ki, fevralın 20-də Ali Məclisin yaz sessiyasının növbəti iclasında "Naxçıvan Muxtar Respublikasının Konstitusiyasında dəyişikliklər edilməsi haqqında" qanun layihəsi müzakirə olunub.

Rəsmi açıqlamada bildirilir ki, muxtar respublikada həyata keçirilən struktur islahatları, səlahiyyətli nümayəndəlik institutunun yaradılması, yeni idarəçilik qaydalarının tətbiqi, dövlət orqanlarının yenidən formalaşdırılması və qanunvericilik sisteminin təkmilləşdirilməsi kimi tədbirlər Naxçıvan Muxtar Respublikası Konstitusiyasında da dəyişikliklərin edilməsinə zəruri edib. Hazırlanmış qanun layihəsi qeyd olunanları əhatə etməklə muxtar respublikada yeni idarəetmə modelinin tətbiqini nəzərdə tutur. Ancaq konstitusiyada nələrin dəyişəcəyi hələlik məlum deyil.

Bu mövzuda Modern.az-ın əldə etdiyi məlumata görə, Naxçıvan Konstitusiyasında ən vacib dəyişiklik Naxçıvan Ali Məclisi sədrinin xüsusi statusu ilə bağlıdır. Dəyişiklik əsasında Ali Məclisin sədrinin "ali vəzifəli şəxs" statusu ləğv edilə bilər. Ali Məclis sədrinin həm qanunverici orqana rəhbərlik etməsi, həm də ali vəzifəli şəxs olması birmənalı qarşılanmır. Dəyişikliklərdən sonra hüquqi problem aradan qaldırılaçaq. Parlamentin Naxçıvandan seçilən üzvü Vüqar Rəhimzadə bir neçə gün əvvəl bildirib ki, yeni idarəçilik qay-

postu formallıq təşkil edəcək, hətta portfelsiz vəzifəli şəxs sayılacaq. Bu dəyişikliklə Naxçıvanda ən yüksək statusa Prezidentin muxtar respublikadakı səlahiyyətli nümayəndəsi sahib olacaq. Hazırda dövlət başçısının Naxçıvanda səlahiyyətli nümayəndəsi Fuad Nəcəflidir. O, 2022-ci ilin dekabrından bu vəzifədədir.

V. Talibovun istefasından sonra Naxçıvanda Prezidentin xüsusi nümayəndəsinin təyin olunması göstərdi ki, Ali Məclisin sədri postu prioritetliyini itirəcək. Konstitusiyaya dəyişikliklə bu məsələ rəsmiləşdirilə bilər. Onu da deyək ki, Naxçıvanda yerli icra hakimiyyətlərinin başçıları öz fəaliyyətləri haqqında ildə bir dəfədən az olmayaraq, Ali Məclisin sədrinə hesabat vermək tələbi də ləğv edilib. Bu iş Prezidentin səlahiyyətli nümayəndəliyinə həvalə olunub. Yeni icra başçıları Ali Məclis sədri qarşısında hesabatlı deyillər. Bu da sözügedən vəzifənin artıq simvolikləşməsindən xəbər verir. Həmçinin icra başçısının müavinini Ali Məclisin sədri ilə razılaşdırır, vəzifəyə təyin və ya azad edirdi. Artıq bu səlahiyyəti də ləğv edilib. Yeri gəlmişkən, fevralın 3-də Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi sədrinin birinci müavini Bəxtiyar Məmmədovun sədrliyi ilə

2025-ci il yaz sessiyasının ilk plenar iclası keçirilib. Vasif Talibovun 2022-ci ildə Naxçıvan Ali Məclisi sədri vəzifəsindən istefa verməsindən sonra sədrin səlahiyyətlərini Bəxtiyar Məmmədov icra edir.

Əslən Naxçıvandan olan siyasətçi, Milli Dirçəliş Hərəkatı Partiyasının sədri Fərac Quliyev "Yeni Müsavat"a açıqlamasında qeyd etdi ki, bütövlükdə ciddi islahatlara ehtiyac var. Partiya sədri vurğuladı ki, idarəetmədə həddən artıq mərkəzləşmə gedib və səlahiyyət bölgüsü kifayət qədər qəlizləşdirilib: "Söhbət təkcə Naxçıvandan getmir, ümumən Azərbaycanda biri-birinə ağırlıq yaradan qurumlar var. Ona görə də yalnız "ali vəzifəli şəxs" statusunun ləğvi ilə məhdudlaşmaq lazım deyil, Naxçıvanda Ali Məclisə və Nazirlər Kabinetinə ehtiyac yoxdur".

F. Quliyevin sözlərinə görə, Prezidentin Qarabağda da xüsusi nümayəndəsi var, amma orada Nazirlər Kabineti yoxdur: "Bu mənada, Naxçıvanda paralellik aradan qaldırılmalıdır və yuxarıda qeyd etdiyim qurumlar ləğv edilməlidir. Ümumiyyətlə, şişirdilmiş aparatların fəaliyyətinə son qoymaq lazımdır. Çünki paralel qurumlar həm də büdcəyə yüklüdür".

Hüquq müdafiəçisi Xəzər Teyyublu dedi ki,

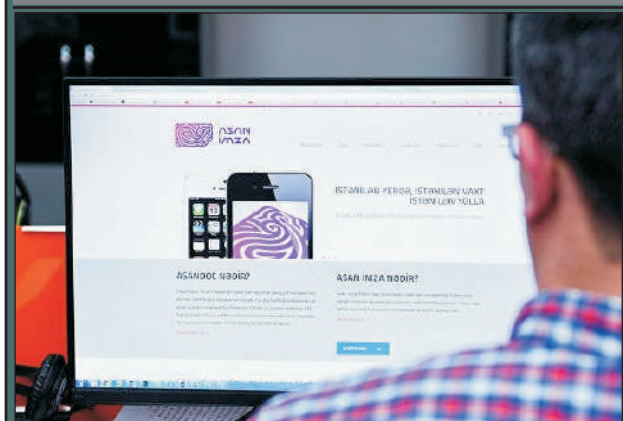
Təyyarəmizə görə Rusiyanın sığorta şirkəti ödəniş etdi

Rusiyanın "Alfa Sığorta" şirkəti Azərbaycana məxsus təyyarənin Aktau yaxınlığında qəzaya uğraması ilə bağlı sığorta ödənişini tam şəkildə həyata keçirib. Bu barədə şirkətin aviasiya və kosmik sığorta üzrə baş direktor müavini İlya Kabaçnik "İnterfaks"a məlumat verib. O, həmçinin səfərinə dəyən zərərə görə ödənişlərin başladığını bildirib.

"Qazaxıstanın Aktau şəhəri yaxınlığında qəzaya uğrayan "Azerbaijan Airlines" (AZAL) şirkətinə məxsus Embraer 190 təyyarəsi, eləcə də aviasirkətin səfərinə qarşısında məsuliyyəti "Alfa Sığorta" şirkətində sığortalanmışdı", - deyir Kabaçnik qeyd edib.

Onun sözlərinə görə, riskin əsas hissəsi "Rusiya Milli Təkrarsığorta Şirkəti"ndə təkrar sığortalanmışdı. Təyyarə üçün tam sığorta məbləğində ödəniş fevral ayında həyata keçirilib.

Kabaçnik aviakasko üzrə ödənişin məbləğini açıqlamayıb.

"Asan imza" sistemi niyə çətinə düşdü?

"Artıq bir neçə gündür ki, "Asan imza" sistemi ilə bağlı problemlər yaranıb. Bu problemə əlaqədar bankların, Dövlət Vergi Xidmətinin, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin elektron xidmətlərindən istifadə etmək mümkün deyil".

Bu barədə APA-ya İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Dövlət Vergi Xidmətindən məlumat verilib. Bildirilib ki, "Asan imza"da yaranmış çətinliklər Dövlət Vergi Xidməti ilə bağlı deyil. Aidiyyətli qurumlar bəzi abunələrdə yaranmış çətinliklərin aradan qaldırılması ilə məşğuldur.

Qeyd edilib ki, "Asan imza" (Mobil imza) - Dövlət Vergi Xidməti və mobil operator tərəfindən verilən və elektron xidmət istifadəçisinin autentifikasiyasını, sənədin elektron imzalanmasını və imzalayan şəxsin şəxsiyyətinin müəyyən edilməsini (identifikasiyasını) təmin edən xidmətdir. "ASAN imza" ilə siz şəxsiyyətinizi təsdiq edə və sənədlərə rəqəmsal imza ata bilərsiniz.

konstitusiyaya dəyişikliyi gözləməyin tərəfdarıdır və indidən proqnoz verməyi tələskənlik sayır. Onun fikrincə, istənilən halda, Ali Məclis sədrinin "ali vəzifəli şəxs" statusunu itirməsi mümkündür və keçmiş sədr Vasif Talibovdan sonra bu dəyişikliyin olacağı gözlənilirdi: "Ancaq bir çox islahatlar həyata keçirilməlidir. Naxçıvan yeni dövrə qədəm qoyur və Prezidentin səlahiyyətli nümayəndəsi Ali Məclis sədrindən daha üstün şəxs hesab olunacaq. Burada həm də təkrarçılığa son qoyulmasından söhbət gedir. Əgər xüsusi nümayəndə Fuad

Nəcəfli prezidentin tapşırıqlarını icra edirsə, Ali Məclis sədrinin ayrıca statusuna ehtiyac yoxdur". X. Teyyublu qeyd etdi ki, əgər Naxçıvana quru yolun açılması reallaşarsa, gələcəkdə muxtar respublika statusu da ləğv edilə bilər: "Hazırda Ermənistanla bu marşrutun işə düşməsi müzakirə edilir. Naxçıvan eksklavdır və 10 noyabr sənədinin 9-cu bəndi icra olunarsa, artıq muxtar respublika olmasına zərurət qalmayacaq. Hər halda, bu razılaşma gec-tez həyata keçiriləcək".

✉ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Son həftələr Ermənistan sülhpərvər bəyanatlar və Azərbaycanla münasibətlərin normallaşması prosesinə xələl gətirən siyasi qeyri-müəyyənlik nümayiş etdirir. Qlobal geosiyasi dəyişikliklər fonunda Ermənistanın keçmiş prezidenti Robert Köçəryan dünya siyasətinin dinamikasının gözənilməz olduğunu əsas gətirərək növbəti dəfə İrəvanı ATƏT-in Minsk Qrupunun buraxılmasına müqavimət göstərməyə çağırıb. Bu bəyanat təsdiq edir ki, erməni elitası, xüsusən də onun mühafizəkar hissəsi “Qarabağ münaqişəsinin” nəticələrinə yenidən baxılması üçün istifadə oluna biləcək alətlərdən ayrılmağa hazır deyil. Bu yanaşma Ermənistanın sülh prosesi ilə bağlı səmimiyyətini şübhə altına alır.

Digər diqqətçəkən məqam isə Ermənistan parlamentinin spikeri Alen Simonyanın və bir sıra Paşinyanın tərəfdarlarının Qarabağ ermənilərinin 2023-cü ilin sonuna qədər döyüşmədiyini açıq şəkildə bildirməsi olub. Bu ritorik qınaq Ermənistanda hələ də Qarabağ üzərində nəzarətin itirilməsi ilə barışmayan qüvvələrin olduğunu təsdiqləyir. Üstəlik, bu cür bəyanatlar İrəvanın beynəlxalq arenada çatdırılmağa çalışdığı sülhlə bağlı bəyanatlarla ziddiyyət təşkil edir.

Son günlər Ermənistan rəsmiləri Azərbaycanda ermənilərin məhkəmələrinə fəal reaksiya verməyə başlayıblar. Aydın ki, məhkəmənin Ermənistanın hərbi cinayətlərdə və işğalda birbaşa iştirakına dair sübutlar təqdim edə biləcəyindən narahatdırlar. Fevralın 25-də AI-Ermənistan Parlamentlərarası Komissiyası Minsk Qrupuna və hətta Madrid Prinsiplərinə istinad edərək çoxsaylı anti-Azərbaycan rəyətləri ilə bəyanat qəbul etdi.

Maraqlıdır ki, imzalayanlar arasında hakim “Mülki Müqavilə” partiyasının üzvləri də var. Bu, İrəvanın ikili siyasətini nümayiş etdirir: rəsmi olaraq Paşinyan sülhdən, münasibətlərin normalaşdırılmasından, kommunikasiyaların açılmasından danışırs, amma parlament diplomatiyası səviyyəsində onun partiya yoldaşları revanşist tə-

şəbbüsləri dəstəkləyir. Ermənistanın “bir ayağı gorda” siyaseti onun durumunu daha da pisləşdirə bilər. Tarix artıq sübut edib ki, onun üçün kritik məqamlarda heç kim onu xilas etməyə tələsmir. Erməni tərəfi ara-sıra revanşist əhval-ruhiyyə nümayiş etdirən ziddiyyətli hücumlar əvəzinə regionda dinc yaşamaq üçün düzgün və təhlükəsiz yol tuta bilər. “Müharibə vaxtı Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevə məktub ünvanlamaq istəyirdim, lakin Ermənistanın Baş naziri Nikol Paşinyanın buna imkan vermədi”. Bunu hərbi cinayətlər törətməkdə təqsirləndirilən erməni əsirləri məhkəməsinə Araq Arutyunyan deyib. Bu fakt təsdiq edir ki, Paşinyan sülhə qarşı çıxıb və bu gün də komandasından belə xoşagəlməz səslər eşidilir.

Siyasi şərhçi Fuad Əliyev Paşinyan komandasının ümumi işə zərər verməməli olduğunu düşünür. Onun sözlərinə görə, belə çıxışlar və addımlar sülhə gedən yolda ürək bulandırır: “Paşinyan referendum anonsu verib. Əgər islahatlara gedilsə, ərazi iddiaları qanunvericilik aktlarından çıxarılacaq. Belə bəyanatlar səsləndiyi vaxtda isə hakim partiyadan revanş çağırışlarına qoşulanların olması Ermənistan iqtidarının öz ayağına güllə sıxması kimi bir işdir. Erməni cəmiyyəti də konstitusiyaya dəyişikliyi haq-

İrəvanın “bir ayağı yenə gorda” - Bakıdan xəbərdarlıq

Ermənistanın hakim partiyasının üzvləri də revanşist təşəbbüsləri dəstəkləməyə başlayıb

da xəbərləri sakitcə qarşılayırsa, deməli, Paşinyan xalqı sülhə hazırlamaq istəyir. O zaman bu prosesə badalaq gəlmək olmaz. Hər iki tərəf istekli görünür. Tarixi bir fürsət yaranıb, ikitərəfli formatda danışıqlar davam edir. Hələ ki Rusiya və Qərb də müdaxilə etmirlər. Yeni vasitəçisiz müzakirələr tempi getdikcə artır. Bu şans isə

əldən vermək lazım deyil. Əks halda, üçüncü qüvvə yaranmış problemdən istifadə edəcək. Ona görə də Paşinyan partiyasında və komandasında “xaric” səsləri kəsməlidir. Ümumiyyətlə, ordusu məğlub ölkə və kapitulyant rəhbər dilini qısa etməlidir. Ermənistanın nə şert irəli sürməyə, nə də revanş arzusu ilə yaşamağa haqqı çatmır. İş-

ğalçı cəzasını alıb, indi də bizim diqqətimizlə sülh sənədini imzalamalıdır”.

Siyasi icmalçı Aqşin Kərimovun qənaətinə görə, Ermənistanda konstitusiyaya dəyişikliyi ilə bağlı müzakirələrin rəsmi səviyyədə qüvvətlənməsi Prezident İlham Əliyevin diktə etdiyi mövqelərə əsaslanır: “Məntiqə, Ermənistanın yeni konstitusiyası Nikol Paşinyan və komandasının ərşəyə gətirəcəyi bir kodeks deyil. Bu, daha çox Prezident İlham Əliyevin yazdığı və diktə etdiyi prinsiplərdir, çünki Ermənistan Azərbaycanın regionda yeni realıq yarada bilmə gücünün bundan sonra da davam edə biləcəyini istisna etmir”. Onun fikrincə, Ermənistan konstitusiyaya dəyişikliyinə getməzsə, deməli, Azərbaycana və Türkiyəyə qarşı ərazi iddialarının hüquqi bazasını saxlamış olacaq: “Ana qanuna dəyişikliklə isə həmin baza aradan qalxacaq və bu, Ermənistanın Azərbaycan və Türkiyə ilə münasibətlərinin normallaşmasına maneə olan hüquqi əngəlləri aradan qaldıracaq. Ona görə də Ermənistan bütün bu realıqları və Azərbaycanın geosiyasi oriyentirinin nə qədər güclü olduğunu başa düşərək, müəyyən mənada İlham Əliyevin tələblərinə boyun əymək məcburiyyətində qalır”.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Müsavat”

“Amerika çətiri”ni itirmək qorxusu

ABŞ-ın dəstəyini itirəcəyindən narahat olan təkçə Ermənistan deyil, “qoca qitə” də çarə axtarışındadır...

Bəllidir ki, bu il yanvarın 14-də, Donald Trampın yeni prezident qismində and içməsindən cəmi 6 gün öncə Vaşinqtonda ABŞ-Ermənistan Strateji Tərəfdaşlıq Xartiyası imzalanıb. O da məlumdur ki, rəsmi İrəvan bunu xarici siyasətin mühüm uğuru, hətta az qala, Amerikadan ölkəsinə təhlükəsizlik zəmanətini almaq kimi təqdim etmişdi.

İmzalanma mərasimindən sonra o vaxt dövlət katibi Entoni Blinken bildirmişdi ki, Birləşmiş Ştatların Gömrük və Sərhəd Təhlükəsizliyi komandası “Ermənistanın sərhəd təhlükəsizliyi potensialını inkişaf etdirmək” üçün yaxın həftələrdə bu ölkəyə gələcək. Lakin üstündən 2 aya yaxın vaxt keçsə də, amerikalı sərhədçilərdən hələ də xəbər yoxdur.

Amma narahat olan təkçə Ermənistan deyil, indi “qoca qitə” - Avropa da çarə axtarışındadır.

Almaniyanın yeni kansleri Fridrix Merts ARD televiziyasına müsahibəsində NATO-nun iyununda keçiriləcək sammitinə qədər Alyansın hazırkı formada qalacağına şübhə ilə yanaşdığını və Avropanın alternativ müdafiə bloku

yarada biləcəyini bildirib: “Maraqlıdır, biz iyun ayında NATO-dan indiki formada danışacağıq, yoxsa müstəqil Avropa müdafiə strukturunu çox daha sürətli yaratmalı olacağıq?”

O, belə bir şey söyləmək məcburiyyətində olduğunu heç düşünmədiyini də əlavə edib. Lakin ABŞ Prezidenti Donald Trampın və ona yaxın şəxslərin bəyanatlarından sonra “Amerika administrasiyasının Avropanın taleyi ilə çox az maraqlandığı məlum oldu”.

Merts deyib ki, Avropa Trampın NATO-nun qarşılıqlı müdafiə öhdəliyinə tam əməl etməyəcəyi ehtimalı ilə barışmalıdır: “Avropalıları qitəni təkbaşına müdafiə edə bilmək üçün hər cür səy göstərməyə çağırıram”.

Keçən həftə ABŞ-ın müdafiə naziri Pit Heqset deyib ki, “sərt strateji reallıqlar” ABŞ-ın Avropanın təhlükəsizliyini prioritetləşdirməsinə maneə olacaq.

Merts Rusiyaya qarşı yumşaq göstərən kansler Olaf Şolzdan daha sərt mövqə

nümayiş etdirib və onun hakimiyyəti altında Ukraynanın hələ də dəfələrlə tələb etdiyi, lakin həmişə rədd edilmiş Alman “Taurus” uzunmənzilli raketlərini ala biləcəyinə işarə verib.

Avropa İttifaqında (AI) çoxlarının Tramp və komandasının son bəyanatlarından ruh düşkünlüyü yarandığı bir vaxtda NATO-ya bənzər Ümumavropa ordusunun yaradılması mövzusu nə dərəcədə aktualdır? Avropanın təhlükəsizliyinə mümkün təhdidlərə qarşı vahid effektiv ordu ya-

ratmaq üçün lazımi potensial varmı?

Mövzunu Ayna.az-a tənqidiş əcnəbi ekspertlər şərh ediblər.

Almaniyalı politoloq, “WeltTrends” Beynəlxalq Siyasət İnstitutunun professoru Aleksandr Rar deyib ki, Avropanın liberal elitasında Amerika çətirini, maliyyəsini itirmək, Avropa daxilində mümkün parçalanma qorxusu var: “Merts Avropa ordusu yaratmaq üçün Şimali NATO ölkələrindən ibarət blok yaratmağa çalışacaq. ABŞ təcridliyə gedəcək. Britaniya, Almaniya və Fransa daha güclü olan və ABŞ, Rusiya və Çin-dən ibarət olan başqa bir birliyə qarşı birlik yaratmağa çalışacaq. Avropanın problemi pul çatışmazlığıdır. Bütün Avropa ölkələrinin iqtisadiyyatı tənəzzüldədir, sosial büdcədən silah pulu almağa başlasalar, Avropa xalqları tətillərdə olub. Merts çətin günlərlə üzləşir: ya köhnə dünyanın olduğu kimi qalacağı illüziyasına güvənməli, ya da əhəmiyyətli dərəcədə dəyişməli olacaq”.

Ukraynalı hərbi ekspert, tarixçi Mixail Jiroxova görə isə Amerika vitse-prezidentinin Münhendəki bəyanatlarından sonra Avropa ABŞ-ın imkanlarını nəzərə almayan yeni müdafiə konturunun formalaşdırılması haqqında düşünməlidir: “Avropa son 50 ildə Amerika çətiri altında olub, indi bu çətirin yox olduğu realıq ilə üz-üzə qalıb və artıq NA-

TO-dan kənar yeni strukturların formalaşacağı göz qabağındadır. NATO faktiki olaraq ölüb, yeganə sual bu yeni müdafiə strukturlarının formalaşmasına kimin rəhbərlik edəcəyidir. Bu, bir növ Baltik-Qara dəniz ittifaqı olacaq? Məsələn, yerli (Baltikyanı ölkələr, Skandinaviya, Rumıniya, Ukrayna), yoxsa bir növ global layihə olacaq? Ancaq bu, çoxlu suallar doğurur. Bu prosesin başında kim olacaq? Fransa ilə Almaniya arasında yeni qarşıdurma yaranır. Burada Fransanın yeni müdafiə ittifaqına rəhbərlik etmək şansı daha yüksəkdir, çünki onun nüvə silahı var, Almaniyanın nüvə silahı yoxdur. Amma aydındır ki, yaxın aylarda, yaxın illərdə biz yeni müdafiə strukturlarının formalaşdığını görəcəyik və onların Rusiyanın təcavüzündən qorunmağa yönələcəyi aydındır.

ABŞ-ın bunda rolu nə olacaq? ABŞ qoşunlarını Avropadan çıxaracaq mı? Sual hələlik açıq qalır. Lakin Trampın yeni administrasiyasının uzaqgörənliyini nəzərə alsaq, ABŞ-ın hələ də Avropanı tərk edəcəyini söyləmək olar. Və bu, ümid edirəm ki, yeni güc mərkəzinin yaradılmasını stimullaşdırır və o, başqa şeylərlə yanaşı, Ukraynaya və onun Avropa müttəfiqləri üçün əlçatmaz olan təcrübəyə və hətta yetərli sayda malik silahlı qüvvələrinə arxalanacaq”.

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
“Yeni Müsavat”

Azərbaycan "Economist Intelligence Unit" tərəfindən hazırlanan "Demokratiya İndeksi"ndə 167 ölkə arasında 126-cı sırada yer alıb və yenidən "avtoritar rejim" kimi təsnif edilib. Hesabatda demokratik geriləmə və avtoritarizmin güclənməsi ilə bağlı global trendin 2024-cü ildə də davam etdiyi, global demokratiya indeksi balının tarixi minimuma düşdüyü vurğulanır. Bu barədə "Amerikanın səsi" məlumat yayıb. Hesabatda mümkün 10 ballıq şkala üzrə 2.8 bal toplayan Azərbaycan da dünyanın ən repressiv dövlətlərindən biri kimi xarakterizə edilir.

İndeks müəllifləri qiymətləndirmə apararkən beş kateqoriya - seçki prosesi və plüralizm, hökumətin fəaliyyəti, siyasi iştirak, siyasi mədəniyyət və vətəndaş azadlıqları üzrə göstəriciləri nəzərə alırlar.

Azərbaycanın builki "Demokratiya İndeksi"ndə ən pis nəticə göstərdiyi kateqoriya da məhz seçki prosesi və plüralizm olub. Ölkə bu kateqoriyada mümkün 10 balıdan 0.5 bal toplaya bilib. Digər kateqoriyalar üzrə göstəricilərə gəldikdə, hökumətin fəaliyyəti - 2.5 bal, vətəndaş azadlıqları - 2.65 bal, siyasi iştirak - 3.33 bal, siyasi mədəniyyət isə 5 balla qiymətləndirilib.

Ümumi balı 2.8 olan Azərbaycan 167 ölkə və ərazi vahidi arasında İraqa birgə 126-cı sırada yer alıb və builki indeksin "avtoritar rejimlər" kimi qiymətləndirilən 60 ölkəsindən biri olub. "Avtoritar rejimlər" sırasında Azərbaycanın qonşu ölkələrindən 150-ci sırada yer alan Rusiya və 154-cü sırada yer alan İran da var.

Qeyd edək ki, cəmi iki həftə əvvəl ABŞ-ın vitse-prezidenti Vens Münhen konfransında Avropa liderlərini məhz demokratiyanı boğduqlarına görə sərt tənqid edib. Vens deyib ki, Avropa liderləri öz seçicilərindən qorxur. O, Avropa liderlərini "öz seçicilərindən qorxub qaçdıqlarına", o cümlədən miqrasiyaya görə tənqid edib və bildirib ki, əhalini demokratik proseslərdə iştirakdan yayındırmaqla demokratiyanı daxildən məhv etmək riski var. ABŞ-ın vitse-prezidenti bildirib ki, Avro-

"Demokratiya İndeksi" hesabatına Bakıdan sərt reaksiya

Siyasi böhran içərisində olan Avropa hələ də Azərbaycana "demokratiya dərsi" keçmək həvəsindən vaz keçmir

pa liderləri seçicilərdən qorxur və demokratiyanı müdafiə edə bilmir: "İndi, əlbəttə ki, vəziyyət o qədər pisləşib ki, keçən ilin dekabrında Rumiya "kəşfiyyatın qeyri-müəyyən şübhələri və qitədəki qonşularının böyük təzyiqi" səbəbindən prezident seçkisinin nəticələrini ləğv edib".

"Avropa ilə bağlı məni ən çox narahat edən təhlükə nə Rusiya, nə də Çinlə bağlı deyil. Məni daxildən gələn təhlükə, Avropanın öz əsas dəyərlərindən geri çəkilməsi nara-

bir təşkilat tərəfindən hazırlanan "Demokratiya İndeksi"ndə Azərbaycanın adının mənfi göstərici olan yerdə qeyd edilməsi qərəz olmaqla yanaşı, reallıqların tamamilə kənara qoyularaq uydurmaların hesabatda daxil edildiyini göstərir: "Azərbaycan 2024-cü ildə dünya ölkələri sırasında iqtisadiyyatı inkişaf edən ölkələr sırasında yer alır. Bunu təsdiqləyən real rəqəmlər mövcuddur. Azərbaycanda yoxsulluğun səviyyəsi, inflyasiya təkrəqəmlidir.

sında oldu. Sonuncu prezident seçkisində seçki məntəqələrində seçicilər səs vermək üçün uzun növbələrdə gözləyirdilər. Bu, xalqın seçkiyə inamının, seçkidə aktivliyinin göstəricisi idi. Demokratik olmayan seçki prosesində seçicilər bu qədər inamlı və aktiv qatılımı mümkün olmazdı. Bir ilin içində üç seçkini keçirə bilməsi Azərbaycanın gücünün, sabitliyinin, demokratik seçki mühitinin göstəricisidir. Hər ölkə bunu bacara bilməzdi. Azərbaycanda seçkilərdə ölkənin demək olar bütün siyasi qüvvələri iştirak edib. Parlamentdə çoxlu sayda siyasi partiya, o cümlədən müxalifət partiyaları təmsil olunur. Müxalifət partiyalarından olan deputatlardan Milli Məclis sədrinin müavini, komitələrdə sədr müavinləri seçilənlər var. Bu da demokratiyanın daha bir təntənəsidir. Bütün sadaladığımız və digər bu kimi reallıqlar ortada olduğu bir vaxtda hansısa qaranlıq məqsədlərə xidmət edən təşkilatın Azərbaycanı siyahının sonlarında göstərməsi Azərbaycana qarşı dünya ermənilərinin və onlara yaxın korrupsiyaya bulaşmış qüvvələrin apardığı fəaliyyətin tərkib hissəsidir. O hesabatı hazırlayanlar, eləcə də ABŞ-ın vitse-prezidenti başqa ölkələrdə qüsurlar axtarmaq əvəzinə, öz ölkələrinin özlərini və dünyanı gətirib çıxardığı vəziyyətə baxsınlar. Azərbaycan öz maraqlarının tələb etdiyi yolla gedir və hansısa qərəzli hesabatlar, çağırışlar onu yolundan döndərə bilməz".

□ Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"

"Türkiyə daha hərtərəfli bir dünya inşa etməyə çalışır"

Bakıda "Stratcom public forum" çərçivəsində "Daha ədalətli bir dünya mümkündür" adlı panel toplantı keçirilib

Martın 4-də Türkiyə Prezident Administrasiyasının Kommunikasiya İdarəsi tərəfindən "Stratcom public forum" çərçivəsində "Daha ədalətli bir dünya mümkündür" adlı panel toplantı keçirilib. "Yeni Müsavat" xəbər verir ki, tədbir Azərbaycanın və Türkiyənin dövlət himnlərinin səsləndirilməsi və torpaqlarımızın azadlığı uğrunda canlarından keçmiş şəhidlərimizin ruhunun bir dəqiqəlik sükutla yad edilməsi ilə başlayıb. Daha sonra mövzu ilə əlaqədar videoçarx nümayiş olunub.

"BMT-nin sülh və təhlükəsizliyi bərqərar etməsində çətinliklər mövcuddur". Türkiyə Prezident Administrasiyasının Kommunikasiya İdarəsinin rəhbəri Fəxrəddin Altun Bakıda Türkiyə Prezident Administrasiyasının Kommunikasiya İdarəsi tərəfindən "Stratcom Public Forum" çərçivəsində təşkil edilən "Daha ədalətli bir dünya mümkündür" adlı panelin iştirakçılarna videomüraciətində belə bildirib.

Onun sözlərinə görə, Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın "Dünya beşdən böyükdür" fikri də BMT-də islahata ehtiyacı olduğunu ifadə edir: "Biz daha hərtərəfli bir dünya inşa etməyə çalışırıq. Dövlətlər, QHT-lər və media quruluşları arasında daha güclü əlaqənin tərtib edilməsinə ehtiyac. Türkiyə beynəlxalq ictimaiyyətin də iştirakı ilə daha ədalətli bir dünya inşa etməyin mümkünlüyünə inanır".

Türkiyənin Azərbaycandakı səfirliyinin media müşaviri Alptekin Cihangir İşbilir çıxışında deyib ki, vəzifəsi sülh və təhlükəsizliyi təmin etmək olan beynəlxalq təşkilatların qarşılıqlı maraqlarını qızışdırmağa, gərginliyi artırmağa töhfə verdiyi bir vəziyyət yaranıb. O qeyd edib ki, mövcud beynəlxalq sistem sülhü təmin edə bilmir: "Bu sistemin təkmilləşməsi, dəyişməsi üçün addımlar atılmalıdır. Qlobal sülhü, təhlükəsizliyi təşkil etmək üçün uyğun təşkilatlar var. Onların vəzifə öhdəliyi müharibəni dayandırmaq, sülhü təmin etməkdir. Ancaq gəldiyimiz nöqtədə vəzifəsi bu olan qurumların qarşılıqlı maraqlarını daha da qızışdırdığını, gərginliyin artmasına töhfə verdiyini görürük".

Türkiyədə təhsil alan 136 min xarici tələbədən 27 minini azərbaycanlı tələbələr təşkil edir.

Türkiyə Maarif Vəqfinin Azərbaycan üzrə təmsilçisi Serdar Gündoğan panel toplantısında bildirib ki, xarici tələbələrə 20 min Türkiyə dövlətindən təqaüd alır: "Türkiyə Maarif Vəqfi 56 ölkədə fəaliyyət göstərir. Vəqfimiz fəaliyyət göstərdiyi ölkələrin gənclərini heç bir qarşılıq gözləmədən təhsillə təmin edir. Bu gün Türkiyə Maarif Vəqfi 70 min tələbə ilə dünyanın təhsil brendinə çevrilib".

□ Səhənə RƏHİMLİ, "Yeni Müsavat"

BMT-nin ölkəmizdəki qurumları fəaliyyətini dayandırır

Mərkəzi Asiya üzrə regional direktorun Bakıya səfəri çərçivəsində bu məsələlər müzakirə edilib

BMT-nin Azərbaycandakı bir sıra qurumları fəaliyyətini dayandırır. Məlumatla görə, rəsmi Bakı artıq BMT-nin birbaşa mənzil qərarqahları ilə işləməyə qərar verib. Modern.az xəbər verir ki, məsələ iki gün əvvəl BMT-nin İnkişafı Əlaqələndirmə Ofisinin Avropa və Mərkəzi Asiya üzrə regional direktoru Qui-Yeop Sonun Bakıya səfəri çərçivəsində müzakirə edilib. Rəsmi Bakının qərarı BMT rəsmisinin diqqətinə çatdırılıb.

Bəzi BMT qurumları ilə bundan sonrakı tərəfdaşlığın milli prioritetlərə uyğun şəkildə layihə əsaslı əməkdaşlıq mexanizmi vasitəsilə davam etdiriləcəyi müqabil tərəfin diqqətinə çatdırılıb. "Azərbaycanın artıq yardım qəbul edən dövlətdən global gündəliyə töhfə verən bir ölkəyə çevrilməsi ilə əlaqədar, dövrün tələblərinə uyğun olaraq, BMT ilə əməkdaşlıqda BMT-nin Məskunlaşma Proqramı, BMT-nin Ətraf Mühit Proqramı, BMT-nin İqlim dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Katibliyi və digər aidiyyəti qurumları ilə əməkdaşlığın prioritet təşkil etməsi və bəzi BMT qurumları ilə də gələcək əməkdaşlığın bu model əsasında, birbaşa mənzil qərarqahları ilə işləməklə davam etdiriləcəyi qeyd olunub", - rəsmi açıqlamada deyilib.

BMT-nin rəsmi platformasına görə, qurumun Azərbaycanda fəaliyyət göstərən təşkilatları aşağıdakılardır:

- Ərzaq və Kənd Təsərrüfatı Təşkilatı (FAO)
- Beynəlxalq Əmək Təşkilatı (ILO)
- Beynəlxalq Miqrasiya Təşkilatı (BMqT)
- BMT-nin İnsan Hüquqları üzrə Ali Komissarlığı (OHCHR)
- BMT-nin İnkişaf Proqramı (BMTİP)
- BMT-nin Əhali Fondu (UNFPA)
- BMT-nin Qaçqınlar üzrə Ali Komissarlığı (BMT QAK)
- BMT-nin Uşaq Fondu (UNICEF)

Şeyx Belçikaya niyə gedir?

Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin (QMİ) sədri Şeyxülislam Allahşükür Paşazadənin rəhbərliyi ilə nümayəndə heyəti martın 5-də Belçika Krallığına səfər edəcək.

QMİ-nin mətbuat xidmətindən bildiriblər ki, səfərdə məqsəd Belçika Kralı Filipin himayəsi ilə və Avropa İnkişaf və Araşdırmalar Akademiyası (EDARA), ICESCO, Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzi və Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin birgə təşkilatçılığı ilə Belçika və Avropada "2025 İslam Dünyası III" çərçivəsində tədbirlərdə iştirak etməkdir.

Avropa ilə İslam dünyası arasında dinlər və sivilizasiyalar arasında əlaqələrin dərinləşməsinə xidmət edən bu təşəbbüs çərçivəsində martın 6-da Avropa Parlamentində yüksək səviyyəli dəyirmi masa, martın 7-də isə "Multikulturalizm modelləri - Mənasibətlərin qurulması və sülh şəraitində birgə yaşayış modelləri haqqında düşüncələr" mövzusunda Avropa Konfransı və BMT-nin Brüsseldəki Qadınlar Ofisində görüşlər keçiriləcək.

Ramazan ayına təsadüf edən tədbirlərin qonaqlarının şərəfinə Belçika Kralı adından böyük iftar süfrəsi təşkil olunacaq.

Xarici dövlət başçıların və yüksək rütbəli rəsmilərin Bakıya rəsmi səfərləri zamanı xüsusi protokol qaydalarına uyğun olaraq bir sıra tarixi və strateji əhəmiyyətli məkanlar ziyarət edilir. Azərbaycan protokol praktikasına əsasən, Şəhidlər xiyabanı, Fəxri xiyaban, rəsmi iqamətgahlar və Heydər Əliyev Mərkəzi kimi məkanlar xarici liderlərin səfər proqramına daxil edilir. Son günlər Azərbaycana səfər edən iki rəsmi şəxs Zəfər Parkını ziyarət edib.

Ötən həftə Bakıda səfərdə olan Pakistanın baş naziri Məhəmməd Şahbaz Şərif Zəfər Parkını ziyarət edib. Burada ali qonağın şərəfinə fəxri qarovul dəstəsi düzüldü. Baş nazirin Zəfər parkını ziyarət etməsi və burada fəxri qarovul dəstəsinin düzülməsi maraqla qarşılanıb. Martın 3-də Azərbaycanda səfərdə olan Qazaxıstanın baş naziri Oljas Bektenov da Bakıda Zəfər parkını ziyarət edib, burada qonağın şərəfinə fəxri qarovul dəstəsi düzüldü.

Qazaxıstanın baş naziri parkdakı Zəfər abidəsinin önünə əklil qoyub. Sonra qonağa Azərbaycan xalqının Vətən müharibəsində göstərdiyi misilsiz qəhrəmanlığın və qazandığı möhtəşəm tarixi Zəfərin yaddaşlarda yaşadılması, şəhidlərimizin əziz xatirəsinin əbədiləşdirilməsi məqsədilə yaradılmış Zəfər parkı barədə ətraflı məlumat verilib.

Qeyd edək ki, Zəfər parkı 8 noyabr 2024-cü ildə açılıb. Paytaxtın 8 Noyabr prospektində inşa olunan Zəfər parkının ərazisi 10 hektara yaxındır. Parkın girişində 44 günlük Vətən müharibəsinin rəmzi kimi hündürlüyü 44 metr, eni 22 metr, sütunlarının sayı 44 olan Zəfər tağı inşa edilib.

Parka keçid hissədə 8 Noyabr - Zəfər Gününü əks etdirən memorial abidə ucaldılıb. Abidə Zəfər Gününü və sarsılmaz birliyi təcəssüm edir. Memorial abidənin ətrafında Qarabağ xalçalarındakı naxış və bəzək elementlərini əks etdirən yaşıllıq salınıb. Torpaqlarımızın azad olunması uğrunda tarixi Qələbəyə gedən yolu, Vətən müharibəsində qəhrəmancasına döyüşmüş əsgər və zabitlərimizin, bütün şəhidlərimizin xatirəsini yaşatmaq məqsədilə parkın ərazisində Zəfər muzeyi də yaradılır. Qurulmaqda olan Zəfər muzeyinə park ərazisindən iki istiqamətdə giriş olacaq. Muzeydə Vətən müharibəsi şəhidlərinin hər birinin adı həkk olunacaq, burada toplanacaq eksponatlar ərazilərimizin işğaldan azad olunması uğrunda mübarizə aparən əsgər və zabitlərimizin igidliyini, xalqımızın əzmini nümayiş etdirəcək.

Zəfər parkı rəsmən dövlət protokolunda

Zəfər muzeyinin yaradılmasının böyük əhəmiyyəti olacaq

Hərbi ekspert, polkovnik Rövşən Məhərrəmov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, möhtəşəm qələbə qazanan, bütün ərazimizdə dövlət suverenliyini bərpa edən bir ölkədə Zəfər parkı, Zəfər abidəsi, Zəfər muzeyinin qurulması təbiidir və vacibdir: "Azərbaycan Ordusu, xalqı, dövləti çox böyük zəfərə nail olub. Bu zəfərin hər bir anını, bizi bu zəfərə aparən tarixi yolu xüsusi muzeydə tarixiləşdirmək böyük əhəmiyyət daşıyacaq. Orduda gələcəkdə xidmət edəcək gənclərdə, yeni yətlərdə vətənpərvərlik, özünə, dövlətinə, ordusuna inam formalaşdırmaq üçün Zəfər muzeyi müstəsna əhəmiyyətə malik olacaq. Şəhidlərimizin, qəhrəmanlarımızın, qazilərimizin barəsində həmin muzeydə yaqın ki, məlumatlar, guşələr yer alacaq. Oranı ziyarət edən insanlar, xüsusən gələcək nəsillər öz qəhrəmanlarını həm də bu vasitə ilə tanıyacaqlar. Ordu quruculuğunda ruh yüksəkliyinin lazımi səviyyədə saxlanması əsas məsələlərdən biridir. Dünya təcrübəsi və hərbi tarixi göstərir ki, ən

müasir hərbi texnikalara, ən müasir silahlara malik olan ordu əgər ruh yüksəkliyi yoxdursa, qələbə qazana bilmir. Azərbaycan Ordusunun 2020-ci ildə 44 günlük müharibədə, 2023-cü ildə 23 saatlıq antiterror əməliyyatlarında ruh yüksəkliyinin pik həddə olması qələbəmizdə həlledici amillərdən biri oldu. Ruh yüksəkliyi, özünə inamı olan ordunu məğlub etmək mümkün deyil. Ona görə də biz cəmiyyətimizdə, ordumuzda, gənc nəsilə vətənpərvərlik əhval-ruhiyyəsi, ruh yüksəkliyinin daim yüksəkdə saxlanması üçün iş aparmalıyıq. Zəfər muzeyinin yaradılması eyni zamanda xaricdən Azərbaycana səfər edən insanların da Azərbaycanın qəhrəmanlıq tarixi barədə ətraflı informasiyalar əldə etməsində də ciddi rol oynaya bilər".

Azad Vətən Partiyasının sədri Akif Nağı bildirdi ki, respublika miqyaslı Zəfər muzeyinin yaradılması çox böyük əhəmiyyət daşıyır: "Azərbaycanda həm öz əhalimiz, həm xaricdən ölkəmizə gələn insanlar Zəfər tariximizi muzey vasitəsilə ya-

xından öyrənəcəklər. Belə bir muzeyin qurulması ilə həm də şəhidlərin xatirəsinə dəyər verilir, onlar tarixiləşdirilir. Gələcək nəsillər o muzeyə gedərkən, oradakıları izləyərkən, öyrənərkən bir örnək götürmüş olacaqlar. Vətənpərvərlik örnəyi götürəcəklər. Hesab edirəm ki, muzeydə qazilərimizlə bağlı da guşələr olmalıdır. Yaqın ki, olacaq. Eyni zamanda Birinci Qarabağ müharibəsi şəhidləri üçün də xüsusi guşələr olmalıdır. Biz tariximizdə qəhrəmanlıq nümunəsi olan övladlarımızı bu şəkildə daim yaqatmalıyıq, onların adlarını gələcək nəsillərə həm də muzeylərdə onlar barəsində məlumatlar yerləşdirməklə çatdırmalıyıq. Zəfər muzeyi yeni nəsilə vətənpərvərlik əhval-ruhiyyəsi aqılayacaq. Sevincidir ki, Zəfər parkı artıq rəsmi protokola daxil edilib. Bunun çox böyük əhəmiyyəti var. Zəfər parkı və Zəfər muzeyinə sağırdların, tələbələrə aparılması gələcəkdə dərs prosesinin bir hissəsinə çevrilməlidir".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Türkiyənin xarici işlər naziri Hakan Fidanın İranın regional siyasətini sərt tənqid etməsi iki ölkə arasında gərginliyə səbəb olub. Nazir deyib ki, İranın regional siyasəti yanlışdır, bu siyasət bəzən qələbələr də gətirə bilər, ancaq uzunmüddətli perspektivdə İran və regiona ağır başa gəlir: “Əgər siz (İran-red.) başqa ölkədəki bir qrupa dəstək verməklə narahatlıq yaratmağa çalışsınızsa, başqa bir ölkə də sizin ölkənizdəki qruplara dəstək verməklə sizi narahat edəcək. Bu o deməkdir ki, artıq dünyada heç bir şey gizli qalmır. Başqa insanlar sizin malik olduğunuz qabiliyyətlərə malikdirlər. Odur ki, sizin şüəyə dəş atılmasını istəmirsəniz, başqalarının şüəsinə dəş atma”. Fidanın açıqlamaları İranın siyasi dairələrində ciddi narazılıq yaradıb. Öncə İran XİN sözçüsü İsmayıl Bəqai məsələyə münasibət bildirib. O qeyd edib ki, bəzi türk tərəfdarlar öz siyasətlərinin nəticələri haqqında daha dərinlən düşünməlidirlər.

“Tehran hesab edir ki, region ölkələrinin prioriteti öz xalqlarının maraqlarına xidmət edən təhlükəsizlik sistemi yaratmaq olmalıdır”, - o bildirib.

Daha sonra isə **Türkiyənin Tehrandakı səfiri Hicabi Kırılqış** XİN-ə dəvət edilib, xarici işlər nazirinin müavini Mahmud Heydəri ilə görüşüb, Fidanın açıqlamalarına bu cür etiraz edilib: “İki ölkənin ortaq maraqları və regional şərtlərin həssaslığı ikitərəfli münasibətlərdə fikir ayrılıqlarına və gərginliyə səbəb ola biləcək yanlış şərhlər və qeyri-real təhlillərin aparılmasını tələb edir”.

Maraqlıdır ki, bu günlərdə Türkiyə və İranın yaxın dövrdə yeni bir geosiyasi mübarizəyə başlaya biləcəyi barədə “Nəşnl İnterest” (NI) məqalə yazıb. İddiaya görə, respublikaçı konqresmenlərin bəziləri Türkiyə və İran ara-

Türkiyə ilə İran arasında krizis

Hakan Fidanın açıqlamasından sonra türk səfir XİN-ə çağırıldı; dünyaca məşhur nəşr həyəcan təbili çaldı - iki müsəlman nəhəngi üz-üzə gələ bilərlərmi?

sında yaxın dövrdə İraqda qarşıdurma başlayacağını düşünür. Amerikalı siyasətçilər hesab edirlər ki, Türkiyə İraqda İranın təsir zonasını kəşfiyyat bacarıqları ilə azaldacaq və bu, qarşıdakı 10 il ərzində Yaxın Şərqi şimalını yeni toqquşma meydanına çevirə bilər. ABŞ-da bu mübarizənin qalibinin Türkiyə olacağı proqnozlaşdırılır. (Mənbə:Publika.az)

Konqres kulislərindəki müzakirələr Türkiyənin Suriya və İraqda İranın əsas geostrateji rəqibinə çevrildiyi yönündədir. “Türkiyə son günlər Suriya hakimiyyətinin də dəstəyi ilə şimaldakı kürdləri (PYD/YPG terrorçuları-red.) sıxışdırmağa çalışır, bu istiqamətdə hərbi əməliyyatları intensivləşdirib. İran bölgədəki kürd qruplaşmalarına dəstək vermir, çünki özü də kürd problemi ilə üz-üzədir. Lakin Tehran Türkiyənin bölgədəki hərbi əməliyyatlarının kürd

qruplaşmalarla məhdudlaşmayacağını, İraqda İranın dəstəklədiyi şia milis qruplarının da hədəfə çevriləcəyini anlayır”, - nəşr yazır.

Konqres üzvlərinin hazırladığı hesabatlarda bir məqama xüsusilə diqqət çəkilir: “Türkiyə və İran arasındakı qarşıdurma Yaxın Şərqdə hələ heç kimin qalib olmadığı İraqda şiddətlənərsə, Ankara qalib olacaq. Türkiyə İran daxilindəki müxalifləri belə dəstəkləyərək, Tehran rejimini çökdürməyə çalışacaq. Qarşıdakı 10 il ərzində Yaxın Şərqi şimalında geosiyasi tarazlığı Türkiyə-İran qarşıdurması müəyyən edəcək”.

Sabiq naziri, siyasi və iqtisadi məsələlər üzrə şərhçi Fikrət Yusifov “Yeni Müsavat”a söylədi ki, İran on illərdir regionda pozuculuq və kaos yaratmaq siyasəti yürüdü: “Bu siyasət ilə uzağa getmək mümkün

deyildi və belə də oldu. İsraili məhv etməklə hədələyən İranın Yaxın Şərqdə yaratdığı və on illər boyu yüz milyardlarla dollar vəsait xərcləyərək maliyyələşdirdiyi proksiləri İsrail ordusu tərəfindən qısa zaman kəsiyində yerlə yeksan edildi. Bunun ardınca İranın Yaxın Şərqdə ən böyük daşığı olan Suriyada Əsəd rejimi devrildi və İran bunun qarşısını almaq üçün səsinə belə çıxara bilmədi. Bir sözlə, indiki dövrdə İran ətrafında həlqə daralmaqdadır. Türkiyə ilə tarixən bölgədə rəqabət aparan İran indi Türkiyənin regionda mövqelərinin getdikcə möhkəmlənməsinin fərqindədir. Türkiyənin dəstəyi ilə Azərbaycanın Qarabağda erməni separatçıları ağır məğlubiyyətə düşər etməsi də İranın Cənubi Qafqaz xəyallarının alt-üst olması demək idi. Bu gün Rusiya-Ukrayna münaqişəsinin həlli yollarının axtarılması

üçün ABŞ-ın Türkiyə platformasını seçməsi də Birləşmiş Ştatların yeni prezidentinin Türkiyəyə güvəninə təzahürdür. İran bütün bu baş verənlərdən bərk əndişəlidir. Regional müstəvidə bir-birinin ardınca mövqelərini Türkiyəyə və İsrailə təhvil vermək zorunda qalan İran, indi də İraqdakı mövqelərini itirmək təhlükəsi ilə üz-üzə qalıb”.

AMİP liderinin köməkçisi, politoloq Əli Orucov iki müsəlman ölkə arasında hər hansı bir toqquşma ehtimalını real saymır: “Türkiyə ilə İran arasında rəqabət tarixən olub və həтта bu ciddi qarşıdurmalaradək gedib çıxıb. Xüsusən də 1979-cu ildə İranda rejim dəyişikliyindən və dindarların hakimiyyətə gəlişindən sonra bu rəqabət daha da qızışdı. Bu gün də Tehran rejimi təhlükəli oyunların içindədir. Böyük bir coğrafiyada təsir gücünü saxlamaq üçün proksi qüvvələr saxlayır, onları silah-sursatla təchiz edir, maliyyələşdirir. Yəməndə husilər, Livanda Hizbullah, Fələstində HƏMAS, Suriyada və İraqda bir qrup şiaşləri dəstəkləməklə lazım gələndə onları öz maraqlarına uyğun hərəkətə gətirir. Tehran son zamanlar Azərbaycan və Türkiyə qarşıda ritorikasını sərtləşdirib, təbliğat müharibəsinə başlayıb. Bu təbliğat müharibəsində təkəcə media deyil, dinçilərdən, mühafizəkar qanadlardan, həтта İranın elit hərbi gücü olan SEPAH-dan da istifadə edir. Ali dini liderin Ərdəbil vilayəti üzrə nümayəndəsi Amilin təşkil etdiyi tədbirlər və etdiyi çıxışlar Türkiyənin və Azərbaycanın açıq hədəf seçilməsinə açıq işarə idi. Əsəd rejiminin süquta uğraması İranın Ankara-ya olan qəzəb və ədavətini daha da artırdı. Tehran rejimi konkret at çəkməsə də, Əsədin devrilməsini qonşu dövlətlə birlikdə İsrail və ABŞ həyata keçirdi deyə bəyan etdi. Suriyanın yeni hakimiyyətini və onu dəstəkləyən qonşu dövləti, yəni Türkiyəni hədəflədi. Bir məsələ də artıq aydındır ki, İran region uğrunda mübarizədə Türkiyəyə uduzdu. Türkiyənin rolu və önəmi artır. Qarşısına çıxan maneələr uzun müddət duruş gətirə bilmir. Bu işə molla rejimini hədsiz qıcıqlandırır. Türkiyənin regionda güclənməsini şərtləndirən bir çox səbəblər var ki, bu İran üçün yalnız xəyal edilə bilər. Türkiyə son illər özünün hərbi qüdrətini və döyüş qabiliyyətini kifayət qədər artırıb. Hərbi sənaye kompleksi dünyanın aparıcı ölkələri ilə rəqabətə girə bilər. İqtisadi və strateji müttəfiqləri çox genişdir. Dünyanın əsas hərbi siyasi mərkəzi olan NATO-nun aparıcı üzvlərindən biridir. Türkiyə, həm də təhlükəsizlik təminatı deməkdir. İnvestisiya deməkdir. Bunların heç biri İranda yoxdur. Belə olan halda Türkiyə ilə İran arasında hansısa toqquşmanın baş verə biləcəyini düşünmürəm. Əksinə, İsrailin və ABŞ-ın yeni prezidentinin İranla bağlı yürütdüyü siyasət fonunda Tehranın Ankara-ya ehtiyacı var və heç vaxt da münasibətlərin gərginləşməsinə risk etməz. Beynəlxalq imperialist güclərin Türkiyəyə qarşı təzyiq vasitəsi kimi istifadə etdiyi kürd separatizminin də Ankara sonuna çıxmaqdadır. İranın Türkiyəyə qarşı istifadə edə biləcəyi yumşaq güc, dini və milli ekstremizm faktorları yoxdur və olsa da bu çox zəifdir. Ankara isə Tehranı çökdürə biləcək güney soydaşlarımız faktoruna malikdir. Bu, kifayət edər”.

□ **Cavanşir ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

Araik terror çetəsini ələ verir

Bu, Ermənistan hakimiyyətinin müharibə cinayətlərinə görə məsuliyyətə cəlb edilməsi üçün yeni imkanlar deməkdir

Azərbaycana qarşı çoxsaylı cinayətlər törətməkdə təqsirləndirilən Ermənistan vətəndaşları Araik Arutyunyan, Arkadi Qukasyan, Bako Sahakyan, Davit İşxanyan, Davit Babayan, Lyova Mnatsakanyan və digərlərinin barəsində olan cinayət işləri üzrə məhkəmə prosesinin baxış iclası davam edir.

Moderator.az yazır ki, məhkəmədə təqsirləndirilən şəxs kimi sərbəst ifadə verən Araik Arutyunyan Ermənistanın hərbi-siyasi rəhbərliyinin cinayətlərini ifşa edən çoxsaylı məlumatlar səsləndirib. Onun sözlərindən bəlli olub ki, İkinci Qarabağ müharibə-

sində Ermənistan müharibə-
də əsas tərəf kimi çıxış edib

və öz iştirakını Qarabağdakı
qondarma rejimin arxasında

gizlənməklə maskalamağa
çalışıb.

2020-ci il oktyabrın 2-də Azərbaycandakı hava limanlarına, eləcə də dərinliklərdəki hərbi obyektlərə raket zərbələrinin endirilməsi ilə bağlı Ermənistan rəhbərliyinin qərar qəbul etməsi, bütün əməliyyatların bilavasitə İrəvan tərəfindən idarə edilməsi də Araikin məhkəmədə səsləndirdiyi fikirlər sırasındadır.

Şübhəsiz, 44 günlük Vətən müharibəsində Azərbaycana qarşı yalnız separatçıların döyüşdüyü Azərbaycana çoxdan məlumdur. Lakin müharibə dövründə proseslərin mərkəzində olan şəxslərdən biri kimi Araikin bütün detalları ən xırda incəliyinə qədər açması, rəsmi İrəvanın bu müharibədə iştirakı ilə bağlı ən incə məqamlara belə aydınlıq gətirməsi Paşinyan rejiminin müharibə cinayətlərinə görə məsuliyyətə cəlb edilməsi üçün yeni imkanlar, yeni argumentlər deməkdir.

Xatırladaq ki, elə bu səbəbdən də Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan bir müddət bundan öncə Bakıda məhkəməsi keçirilən ermənişilli şəxslərə guya psixotrop maddələr verildiyi, onların məhz bu maddələrin təsiri altında ifadələr verə biləcəyi ilə bağlı sərəmsəz açıqlamalar səsləndirmişdi. Məqsəd separatçıların Bakı məhkəməsində verəcəyi ifadələrin obyektivliyini bəribaşdan şübhə altına almaq, bu ifadələri öncədən gözəndirib salmaq idi. Heç şübhə yoxdur ki, Bakıda keçirilən sözügedən məhkəmə prosesində separatçıların verdiyi bütün ifadələr dərinlən araşdırılacaq. Bu ifadələrdən yola çıxan Azərbaycan dövləti Ermənistanın hərbi-siyasi rəhbərliyinin insanlıq əleyhinə törətdiyi cinayətlərə görə məsuliyyətə cəlb edilməsi üçün bütün lazımı addımları atacaq.

□ **“Yeni Müsavat”**

Əbülfəz bəy və Qrenlandiya

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Bu yaxında Donald Tramp və Mixail Qorbaçov arasında oxşarlıqlar temasında yazmışdım. Dünən isə ağılıma başqa paralel gəlib: mənim subyektiv fikrimə görə, Tramp, torpağı sanı yaşasın, bizim rəhmətlik Elçibəy, daha doğrusu, onun pullu versiyasına bənzəyir.

Nəyə görə bu qənaətə gəlmişəm? Özünüz baxın, Elçibəy də eynilə Tramp kimi populizm üzərində hakimiyyətə gəlib. Bəy Bütöv Azərbaycan qurmaq istəyirdi, Tramp isə Amerikayı genişlətməyi, onun içində Meksika, Kanada və Qrenlandiyanı qatmağı fikirləşir. Bu xam (yetişməmiş mənasında) xəyallar üzündən bizim bəy ara yerdə Qarabağ və ətraf rayonları itirdi, Tramp da Amerikayı böyütmək cəhənnəmə, bu fəvqəldövlətin dünya nüfuzunu yerlə bir etməklə məşğuldur. Artıq Avropada ABŞ-ın necə etibarsız müttəfiq olması barədə ciddi düşünməyə başlayıblar.

Bəy Meydan hərəkətindən topladığı bacarıqsız kadrlarla iş görmək istəyirdi, Tramp da dövlət aparatını bir çox addımları Pənah Hüseynin davranışlarını xatırladan İlon Maska həvalə edib. Vitse-prezident Vens o dövrdə bizim dövlət katibi olmuş Əli Kərimliyə oxşayır - bəzən Trampin üstündən kiməsə kəllə atmaq istəyir, lakin ara yerdə biabırçılıq olur.

Nəhayət, Əbülfəz bəyin "kriminal" keçmişi vardı, Sovet dövründə türməyə düşmüşdü, Trampın da üstündə bu saat həll olunmamış yetmiş yeddi maddə var.

İkinci mövqeyi isə ombudsman haqda yazıma dəyərli həmkarım, qazi Məğrüb Bədəsoy göndərmiş. Mən ombudsmana şikayətlərin hər il eyni sayda olmasından şübhələrimi ifadə etmişdim, Məğrüb bəy isə bunu belə izah edir: "Bizim ombudsman ölü insan hüquqları müvəkkilidir. Yalnız təyyarə və sairə qəzalarında, 20 yanvar, 26 fevral, 31 mart kimi kütləvi qırğın günlərində ombudsman bəyənətlərlə müvəkkillik edir. Ölənlər insanlardır, ombudsmana şikayət edə bilmirlər. Ona görə müraciət sayı orta statistikdir".

Yaxşı təsbitdir, lakin uğurlarımıza kölgə salmaq cəhədidir. Bəyəm ölümlərin hüquqları ola bilməz? Bu da vacibdir. Məsələn, hazırda bütün müsəlman aləmi Ramazan bayramını qeyd edir, onun üçün Ay təqvimini lazımdır, amerikalılar isə qəsdən Ayın üzərində yeni bir kosmik qurğu göndəriblər. Ayın üstündən Günəşin doğmasının fotosunu da çəkmişlər. Bəyəm başqa vaxt yox idi? İstər-istəməz bizim müqəddəs Ayımızı, onun üzünü ləkələyirlər. İndi belə çıxır ki, biz Aya baxıb salavat çevirəndə oradakı Amerikan zonduna da salavat çevirmiş olacağıq. Şübhəsiz, lənətə gəlmişlərdir yankilər...

Bəzi məsələlər isə sırf hüquqi yanaşma tələb edir. Bizim korrupsiya ilə mübarizə qanununda hansı məbləğin rüşvət sayıldığı konkret göstərilir: "Vəzifəli şəxs xidməti vəzifələrinin icrası ilə əlaqədar bir il ərzində hər hansı fiziki və ya hüquqi şəxsdən ümumi məbləği əlli beş manatdan yuxarı olan bir və ya bir neçə hədiyyəni qəbul edə bilməz" (maddə 8). Təzəlikcə Pirallahı rayonunda bir məktəb direktorunun müəllimlərdən və şagirdlərdən 600 manatlıq hədiyyə aldığı, daha doğrusu, bunu "dilançı payı" sayması haqda səs yazısı ortaya çıxdı. Təhsil Nazirliyi direktoru işdən çıxartdı. Lakin bununla iş bitmir axı. Ortada cinayət var. Prokurorluq, digər hüquq orqanları isə fil qulağında yatıb. Halbuki mətbuatda çıxan faktlar əsasında cinayət işi açmaq səlahiyyəti barədə də qanun var.

Bəlkə də "direktor həmin hədiyyəni dilənçi payı adlandırır, götürməyib, o üzündən cinayət də yoxdur" məntiqi işləyər, lakin başqa oxşar hadisələr var. Məsələn, yenə bu yaxında bir AYB üzvü birliyi ciddi korrupsiyada suçladı. Deyir ev alverir edirlər. Torpaq satırlar və sairə. Hətta birliyin üzvü Rəşad Məcid də buna münasibət bildirəndə "Bu, məhkəməlik söhbətdir" söyləmişdi. Məhkəmə isə yoxdur. Cinayət işi açan da yoxdur.

İndi bu kimi hallara nə ad qoyasan?

Azərbaycan GUAM Parlament Assambleyasına sədrliyi Gürcüstana təhvil verib. "Report"-un yerli bürosu xəbər verir ki, Azərbaycanın sədrliyi ilə GUAM Parlament Assambleyasının onlayn iclası keçirilib və toplantıda quruma üzv ölkələrin parlament nümayəndələri iştirak ediblər.

Sessiya çərçivəsində birgə komitə iclası və büro toplantısı keçirilib, yekun sənədin son variantı təsdiqlənib və assambleya iclasında çıxışlar edilib.

Gürcüstan parlamentinin Hüquq məsələləri komitəsi sədrinin birinci müavini Tornike Çxeişvili çıxışında GUAM üzv ölkələri arasında sektoral əməkdaşlığın təşviqinin hər zaman düzgün istiqamətdə atılmış addım olduğunu bildirdi. O vurğulayıb ki, bu, ümumi imkanların araşdırılmasına və qarşılıqlı inkişafa töhfə verir. Çxeişvilinin sözlərinə görə, dialoqun, bilik və təcrübə mübadiləsinin, eləcə də yeni layihə və təşəbbüslərə üstünlük verilməsinin vacibliyi ön planda olmalıdır. O qeyd edib ki, GUAM çərçivəsində ticarət, rabitə, energetika və nəqliyyat sahələrində geniş imkanlar mövcuddur və bu istiqamətdə milli parlamentlər də mühüm rol oynaya bilərlər. T.Çxeişvili çıxışında son illərdə GUAM regionunun artan çağırışlarla üzləşdiyini, bunun üzv ölkələrin təhlükəsizliyi, suverenliyi və ərazi bütövlüyü üçün təhdid yaratdığını vurğulayıb. O, regionda sülhün qorunmasının vacibliyini qeyd edərək, Gürcüstanın bu istiqamətdəki prioritetlərini deputatların diqqətinə çatdırıb. Sessiyanın sonunda assambleyanın yekun sənədi - kommunike qəbul edilib. GUAM Parlament Assambleyasının sədrliyi bir il müddətinə Azərbaycandan Gürcüstana keçib.

Yada salaq ki, GUAM 10 oktyabr 1997-ci ildə Strasburqda keçirilmiş zirvə görüşündə yaradılıb. 23 may 2006-cı ildə Kiyevdə keçirilmiş zirvə görüşündə isə iştirakçı dövlətlərin dövlət başçılarının nizamnaməni imzalamaları ilə GUAM təşkilat statusuna sahib olub.

Azərbaycan, Gürcüstan, Moldova Respublikası və Ukrayna GUAM-ın təsisçiləri və hazırkı üzv-dövlətlərdir.

Demokratiyanın inkişafı, iqtisadi inkişaf, təhlükəsizlik və sabitlik GUAM-ın əsas məqsədləri sırasındadır və üzv dövlətlər bu istiqamətdə fəal əməkdaşlıq edir. İqtisadi əməkdaşlığın ticarət, nəqliyyat, gömrük, turizm, texnologiyalar kimi sahələri GUAM çərçivəsində əməkdaşlığın prioritet istiqamətləridir. GUAM Azad Ticarət Sazişi və GUAM Nəqliyyat Dəhlizi təşkilat çərçivəsində ən vacib layihələrdir.

GUAM çərçivəsində sahəvi əməkdaşlıq ticarət, nəqliyyat, gömrük, turizm, enerji, fəvqəladə hallar, hüquq-mühafizə orqanları arasında

Azərbaycan GUAM-da sədrliyi təhvil verdi - təşkilatda böhran

**Ekspertlərə görə, bunun əsas səbəbi
üzv ölkələr arasında tərəfdaşlığın
istənilən səviyyədə olmamasıdır**

əməkdaşlıq, təbii fəlakətlərin idarə olunması, təhsil, mədəniyyət, elm və texnologiya və s. kimi işçi orqanlar tərəfindən aparılır.

GUAM İşgüzar Şurası və GUAM Parlament Assambleyası GUAM-ın əlaqədar təşkilatlarıdır. GUAM katibliyi nizamnaməyə əsasən Kiyev şəhərində yerləşir.

Azərbaycan 2007-2008, 2012, 2016 və 2020-ci illərdə GUAM-da sədrlik edib. Azərbaycan Respublikasının Ukraynadakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri eyni zamanda ölkəmizin GUAM yanında daimi nümayəndəsidir.

Bəs təşkilatı fəalliyətini niyə dirçəltmək mümkün olmur? Bu format sanki ömrünü başa vurmuş kimi görünür, xüsusilə Ukrayna müharibəsindən sonra. Bəs ekspertlər bu barədə nə düşünürlər?

Milli Məclisin deputatı, Ana Vətən Partiyasının sədr müavini Günay Ağamalı GUAM-ın effektivliyini diqqət çəkdi: "GUAM 1997-ci il oktyabrın 10-da Gürcüstan, Ukrayna, Azərbaycan və Moldovanın iştirakı ilə regional əməkdaşlıq və siyasi müzakirələr məqsədilə yaradılmış təşkilatdır. 2001-ci ildə Yalta şəhərində keçirilən ilk zirvə görüşündən sonra beynəlxalq struktur kimi formalaşan təşkilat bu zamana qədər istər qurum çərçivəsində, istərsə də global müstəvidə baş verən siyasi proseslərdə gözlənilməli kimi effektiv mövqə sərgiləyə bilməyib. Geosiyasi təsirlər, regional münasibətlər, iqtisadi problemlər, siyasi dəyişikliklər və strateji maraqların toqquşması dördlü formatın fəalliyətini

çətinləşdirən əsas faktorlardır. Hazırda GUAM daxilində siyasi, iqtisadi və hərbi güc kontekstində müstəqil aktor kimi çıxış edən yeganə dövlət məhz Azərbaycandır. Ölkəmiz öz potensialı hesabına işğalı sonlandırmış, ərazi bütövlüyünü və suverenliyini bərpa etmişdir. Lakin digər üzvlər haqqında eyni sözləri demək olduqca çətindir. Çünki Gürcüstan və Ukrayna indi də Rusiyanın işğalından əziyyət çəkir, Moldovada siyasi istiqrarsızlıq hökm sürür və rəsmi Moskva növbəti hədəf olaraq Kişinyovu təhdid edir. Belə olduğu təqdirdə, GUAM mövcud potensialını lazımi səviyyədə səfərbər edə bilmir. Ancaq formatın dirçəldilməsi üçün ilk növbədə təhlükəsiz mühit formalaşdırılmalıdır, müzakirələrin artırılması əsasında sənaye və iqtisadi əməkdaşlığın genişləndirilməsi lazımdır".

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlu bu qurumun zəifləməsinə səbəb kimi bu amili irəli sürdü: "GUAM 1990-cı illərin sonunda təsis olunanda üzv ölkələri bir neçə amil birləşdirdi. Birincisi, Rusiyanın hər bir GUAM-a üzv ölkə ilə münasibətləri gərgin idi, Moskvanın təzyiqləri var idi. Buna görə də GUAM ölkələri Rusiyanın təzyiqlərindən birgə qorunmağa üstünlük verirdilər. İkincisi, GUAM ölkələrinin hər birində separatçı bölgə var idi və həmin separatçılar Moskvadan dəstək alırdılar. Üçüncüsü, GUAM ölkələri Qərbin siyasi, iqtisadi və hərbi təşkilatlarına birgə integrasiya yolunu tutmuşdular. Bu gün bu mövzuların bir çoxunun ak-

tuallığı azalıb. GUAM üzvlərindən Ukrayna və Moldova NATO və Avropa İttifaqına üzv olmaq istəyirlər. Azərbaycanın belə bir hədəfi yoxdur. Gürcüstan Ukrayna və Moldova kimi NATO və Avropa İttifaqına üzvlüyü qarşısına məqsəd qoysa da, Qərblə münasibətlərində gərginlik yaşayır. Avropa İttifaqının Gürcüstan rəsmilərinə qarşı sanksiya qərarları var. Azərbaycanın GUAM-ın digər üzvlərindən fərqləndirən digər amil separatçılığa son qoymasıdır.

GUAM-ın zəifləməsinə səbəb üzv ölkələr arasında tərəfdaşlığın istənilən səviyyədə olmamasıdır. Doğrudur, Azərbaycan Gürcüstanla bütün sahələrdə əməkdaşlığı inkişaf etdirib. Ukraynada müharibə getdiyindən bu ölkə GUAM üzvləri ilə iqtisadi əlaqələri yüksək səviyyəyə qaldıra bilmir. Moldovanın Azərbaycan və Gürcüstanla iqtisadi əlaqələri isə aşağı səviyyədədir. Təşkilatı zəiflədən digər amil Gürcüstanla Ukrayna arasındakı münasibətlərdə gərginlikdir. Ukrayna Prezidenti Volodimir Zelenski Gürcüstanın indiki hakimiyyətini Rusiya ilə əlaqələrinə görə, Gürcüstan hakimiyyəti isə əksinə, Ukrayna hakimiyyətini sərt tənqid edir. Bu amil də GUAM-ın fəallığına əngəldir. Buna baxmayaraq, təşkilat aşağı səviyyədə fəalliyətini davam etdirir. Mümkündür ki, gələcəkdə üzv ölkələr arasında integrasiya güclənsin. Məsələn, Azərbaycanla Gürcüstanı birləşdirən nəqliyyat və enerji layihələrinə Ukrayna və Moldovanın qoşulması mümkündür".

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

"Sülh danışıqları Trampa görə dayanıb" iddiası

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevlə Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan arasında sonuncu görüşdən dörd aydan çox vaxt keçir; ABŞ-ın yeni administrasiyası Ermənistan-Azərbaycan danışıqları barədə ortaya konkret mövqe qoymayınca...

Qazaxıstanla mühüm sənəd imzalandı

Azərbaycan və Qazaxıstanın baş nazirləri Əli Əsədov və Oljas Bektenovun iştirakı ilə Xəzər dənizinin dibi ilə sualtı fiber-optik kommunikasiya xətlərinin tikintisinə dair müqavilənin təsdiq edilməsi haqqında sənəd imzalanıb.

Sənədi "AzerTelecom" şirkətinin Direktorlar Şurasının sədri Emil Məsimov və "Kazakhtelecom" şirkətinin Direktorlar Şurasının sədri Bagdat Musin imzalayıblar.

Region üçün strateji əhəmiyyət daşıyan Transxəzər Fiber Optik Kabel Xətti Layihəsi çərçivəsində Sumqayıt (Azərbaycan) və Aktau (Qazaxıstan) şəhərləri arasında Xəzər dənizinin dibi ilə 380 km uzunluğunda fiber-optik kabel xətti çəkiləcək. Bu, çoxtərəbli məlumatların ötürülməsini və 400 terabit/s-ə qədər yüksək sürətli internet bağlantısının qurulmasını təmin edəcək.

Tikinti prosesi sahiləyəni ərazilərin və dəniz dibinin qiyətləndirilməsi, yüksəkkeyfiyyətli, davamlı kabellərin layihələndirilməsi və istehsalı, habelə onların daşınması və quraşdırılması da daxil olmaqla bir neçə mərhələdə həyata keçiriləcək. "AzerTelecom" və "Kazakhtelecom" şirkətləri tikinti işlərini 2026-cı ilin sonuna qədər yekunlaşdırmağı planlaşdırır.

XİN-dən BMT rəsmisinə cavab

Sülh üçün səyləri təqdir etmək tam mənzərəni kölgədə qoymamalıdır. Ədalət axtarışı müharibə cinayətlərində, etnik təmizləmədə, hərbi təcavüzə, işğalçılıqda və digər ağır cinayətlərdə ittiham olunan və ya məhkum edilən hər kəs üçün cavabdehlik tələb edir.

Azərbaycanın Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibi Ayxan Hacızadə BMT-nin insan haqları üzrə ali komissarı Volker Türkə cavab olaraq belə deyib. "Həqiqəti bərqərar etmək, qurbanlara ədaləti çatdırmaq və qanunun aliliyini təmin etmək üçün beynəlxalq hüquqi standartlara riayət etməklə ədalətli məhkəmə araşdırması vacibdir. Yalnız həqiqəti söyləmək, yaraları sağaltmaq sülh və barışıq cəzasızlığa qalib gələcək", - A.Hacızadə qeyd edib.

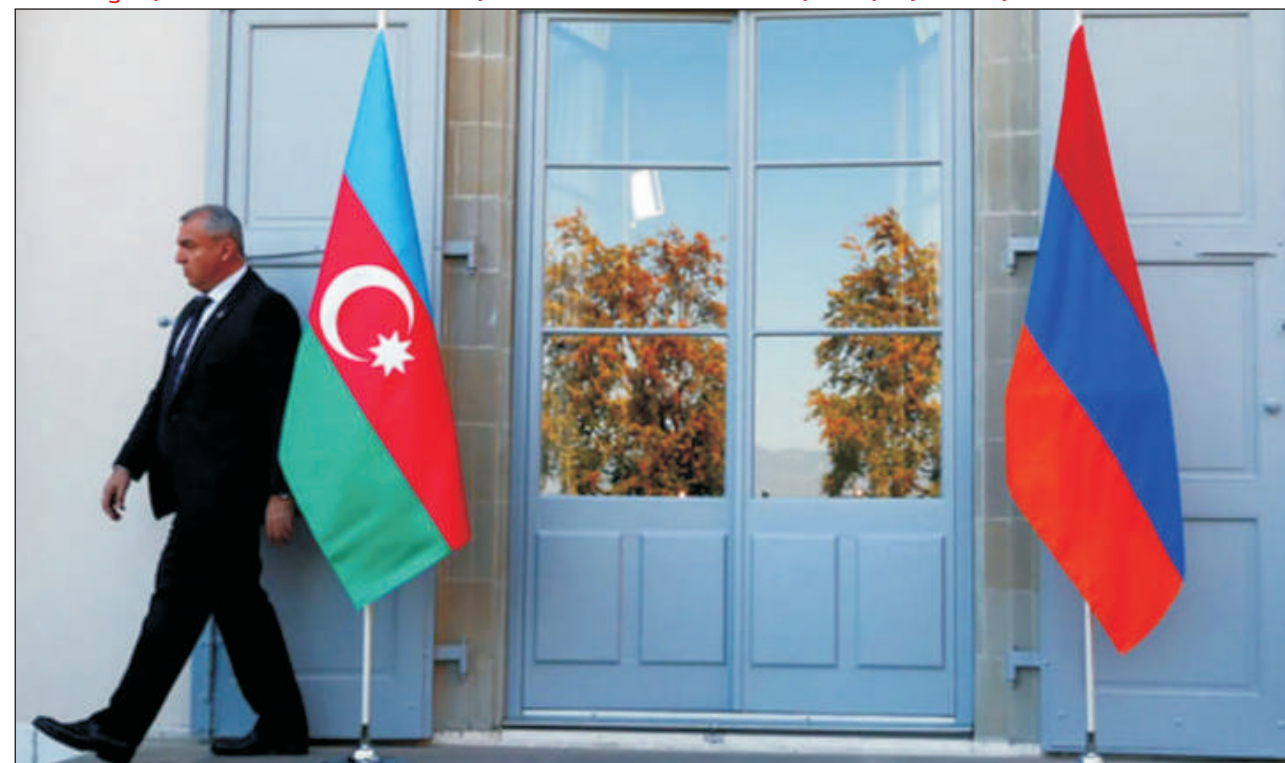
addım atmağa hazır olduğunu bəyan edib. "Yeni Müsavat" bu barədə erməni mediasına istinadən bildirir. "Ermənistan-Azərbaycan sərhədində üç sərhəd-keçid məntəqəsinin açılması (layihə 2022-ci ildən dövrüyyədədir) Azərbaycanın yük və mi-

Paşinyan bununla Zəngəzur dəhlizini arxa plana keçirməyə çalışır.

Deputat Sahib Aliyev İrəvandan gələn təkliflə bağlı bunları söylədi: "Paşinyanın bu təklifi Ermənistanın keçmiş dövlət başçısı Köçəryanın da etiraf etdiyi kimi, "işin içində olan adamlara təqdim edərkən, o bizi axmaq sayır nədir" düşüncəsi ilə qarşıladıqlar "sülh qovşağı"nın bir parçasıdır, yeni 17 maddədən 15 üzərində razılıq əldə olunmasını kimi bu da öncədən belli olan "yenilik"dir. Mən bütün bunları sülhə doğru real addımlar deyil də, xaricdə konstruktiv görünmək, daxilə isə parlament seçkisinə hazırlıq məqsədilə hər şeyin yolunda getdiyi təsəvvürü yaratmağa yönəlmiş növbəti hoqqabazlıq kimi dəyərləndirirəm".

Belə görünür ki, Paşinyan hökumətinin bütün siyasəti səsi ilə Ermənistan ərazisinə daxil ola, Ermənistan üçün proseslərdən daha qazancılı çıxmaq üçün uyğun şəraitin yaranmasına yönəlib. Ancaq anlamırlar ki, dalan ölkənin "Sülh kəsişməsi" layihəsi, sadəcə, xülyadır və Bakının dikte etdiyi şərtlər icra olunmalıdır. Türkiyə və Azərbaycan üçün Zəngəzur dəhlizinin açılması vacib məsələdir. Bu, Ermənistan üçün də xilas yoludur.

□ **E.PASASOY,**
"Yeni Müsavat"

Sülh danışıqları ilə bağlı proseslərdə taym-autun yaranması suallar doğurur. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevlə Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan arasında sonuncu görüşdən 4 aydan çox vaxt keçir.

Yada salaq ki, sonuncu belə təmas Rusiya Federasiyasının Kazan şəhərində keçirilən BRICS sammiti əsnasında oktyabrın 24-də olub. Görüşdə tərəflər ikitərəfli sülh gündəliyinin irəli aparılmasını, o cümlədən sülh sazişini, sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyasını, qarşılıqlı maraqları doğuran digər məsələləri müzakirə ediblər. İki ölkənin xarici işlər nazirlərinə sülh saziş üzərində işlərin mümkün tez zamanda yekunlaşdırılması və imzalanması üçün ikitərəfli danışıqları davam etdirmək barədə təlimat verilib. Delimitasiya ilə bağlı komissiyaların bir-iki iclası olsa belə, xarici işlər nazirləri səviyyəsində də görüşlərə fasilə verilib. Doğrudur, tərəflər sülh sazişi ilə bağlı yazışmaları-təklifləri qarşılıqlı olaraq müzakirə edirlər. Amma birbaşa təmasların olmaması diqqət çəkir.

"Əsas səbəb dünyadakı həddindən artıq geosiyasi qeyri-müəyyənlikdir. Bakı beynəlxalq arenada hadisələrin inkişafını nəzərə alaraq fasilə verib". Bu barədə "jam-news.net" saytı yazır. Bildirilir ki, Donald Trampın ABŞ-da hakimiyyətə qayıdışı, Ukraynada davam edən münaqişə və Rusiyanın regiona təsirində mümkün dəyişiklik-

lər Azərbaycan üçün qeyri-müəyyənlik yaradır. "Bakı sazişdən maksimum qazanc əldə etməyə imkan verəcək şərtlər üçün münbit şəraitin yaranmasını istəyir. Geosiyasi qeyri-müəyyənlik Ermənistan-Azərbaycan danışıqlarına birbaşa təsir edir. Məsələn, Tramp və onun administrasiyası hələ Ermənistan-Azərbaycan danışıqları barədə ortaya konkret mövqe qoymayıb. Ukrayna probleminin hansı şəkildə həll olunması Ermənistan-Azərbaycan danışıqlarına da ciddi təsir edəcək. Azərbaycan tərəfi haqlı olaraq güman edir ki, Tramp bu məsələdə Azərbaycanın maraqlarının təmin olunmasına daha çox üstünlük verəcək. Ən azı ona görə ki, Amerikadakı prezident seçkisinin ən qızğın çağında İlham Əliyev Trampa açıq və birmənalı şəkildə dəstək verib. O da bəllidir ki, 44 günlük müharibə məhz Trampın birinci prezidentliyi dövrünün sonuna təsadüf etdi. Və Tramp II Qarabağ müharibəsinin gedişinə qətiyyətlə müdaxilə etmədi".

Deputat Sahib Aliyev "Yeni Müsavat"a açıqlamasında maraqlı məqamlara diqqət çekdi: "Azərbaycan-Ermənistan danışıqlarına geosiyasi qeyri-müəyyənlik təbii ki, təsirsiz ötürmür. Amma

burada həlledici faktor Ermənistanın diktəsi ilə hərəkət etməyi böyük güc və dövlətlərdən demək olar ki, heç birinin bu regionda sülh istəməməsidir. Demək olar ki, ifadəsini də ona görə işlədirəm ki, Tramp administrasiyasının bu məsələdə mövqeyi hələ tam dəqiqləşməyib. Siz özünüz düşünün, əgər Avropa Birliyi, başda Fransa olmaqla, iki ölkə arasında qarşıdurmanın aradan qalxmasında maraqlıdırsa, bilə-bilə ki, sülh müqaviləsindəki maddələrdən biri də üçüncü qüvvələrin təmsilçilərinin sərhədboyu yerləşdirilməmələri haqqıdır, onda "mülki missiyanın" Ermənistan qalma müddətini niyə daha iki il uzatdılar? Həmin Fransa niyə durmadan Ermənistanı silahlandıraraq revanşizmə həvəsləndirir? Nədən Rusiyada ən yüksək səviyyədə Paşinyanın "Qarabağ Azərbaycandır" deməsindən təəssüfləndiklərini gizlətmirlər? Bu sualların hamısı ritorikadır, yeni cavabı özündədir. Adlarını çəkdiyimiz və çəkmədiyimiz bəzi böyük dövlətlər bu regionda sülhdə maraqlı deyillər. Ermənistan da əgər doğrudan da sülh istəyirsə belə, onların təsiri altında olduğundan sözde bunu deməkdən o yana getmir. Azərbaycanın təzyiqi altında bəzən bu yöndə bir addım irəli atan kimi, dərhal iki addım geri çəkilir".

S.Aliyev digər məqamlardan da bəhs etdi: "Baxın, bu yaxınlarda Paşinyan onun təbircə desək, "Real

Ermənistan" konsepsiyası çərçivəsində yeni konstitusiyaya və milli təhlükəsizlik strategiyalarının hazırlanacağını elan edər-etməz Azərbaycan onların sülh anlaşması ilə bağlı son təkliflərini cavablandırdı. Yeni qarşı tərəfin konstruktiv açıqlamasına adekvat reaksiya sərgiləndi. Bəs ondan sonra nə baş verdi? Ermənistan Xarici İşlər Nazirliyi Bakıda məhkəməsi keçirilən ermənilərin guya işgəncəyə məruz qalmaları haqda bəyanat yaydı. Eyni zamanda bizə qarşı aqressiv informasiya və diplomatik savaş elementləri ilə zəngin digər addımlar atıldı. Onlarla nə danışıq aparasan?" **Deputat vurğuladı ki, ona görə də hay qaynaqlarının Azərbaycanın guya daha əlverişli şəraitin yaranmasını gözləməsi səbəbindən sülh danışıqlarını ləngitdiyi haqda dedikləri cəfəngiyyətdir:** "Bizim üçün indikindən əlverişli nə şərait ola bilər? Torpaqlarımızı işğaldan qurtarıb, üzərində də suverenliyimizi tam təmin etməmişik. Qarşı tərəfdən də istəyimiz sadəcə əgər normal qonşuluq əlaqələri yaratmaq istəməyilsə, düşmənciliyə son qoymaları, revanşizm niyyətlərindən əl çəkmələridir. Təəssüf ki, biz bunun tam əksini görürük".

Bu arada, Paşinyan rəsmi İrəvanın Bakı və Ankara ilə əlaqələrin bərpası üçün

Ali Məhkəmədən vərəsə davalarına dair mühüm qərar

Vərəsələr arasında bölgü üstündə ixtilaflar olduqda nə etməli?

Ali Məhkəmə vərəsələr arasında ixtilafların həll edilməsi zamanı vərəsəlik şəhadətnamələrinin hüquqi əhəmiyyətinə dair qərar qəbul edib. Belə ki, işin hallarına görə, iddiaçı miras əmlaka dair qanun üzrə vərəsəlik hüququ haqqında şəhadətnamənin və eyni tarixli mülkiyyət hüququ haqqında şəhadətnamənin ləğv edilməsi, mirasın 1/4 hissəsinə dair ona qanun üzrə vərəsəlik hüququ haqqında şəhadətnamə verilməsi öhdəliyinin notariat ofisinə həvalə edilməsi barədə iddia ərizəsi ilə məhkəməyə müraciət olunub. Birinci instansiya məhkəməsi iddianı tam təmin edib.

Notariusun verdiyi vərəsəlik şəhadətnaməsi vərəsələrin miras hüquqlarını yaratmır. Belə ki, qurucu mahiyyətdə olmayan və əqd sayılmayan vərəsəlik şəhadətnaməsi, vərəsələrin miras əmlaka artıq qanun əsasında yaranmış hüquqlarını təsdiqləyən (açıqlayan), eləcə də müvafiq qeydiyyatın aparılmasına əsas təşkil edən sənəddir.

Vərəsəlik mübahisəsi üzrə çıxarılan məhkəmə qərarı bir qayda olaraq, miras əmlaka payların müəyyən olunması və ya mirasın bölüşdürülməsi, yaxud digər ixtilaflar üzrə vərəsələr arasındakı mübahisəni birdəfəlik həll edir və yekun hüquqi nəticə yaradır. Bununla da, vərəsələrin miras əmlaka paylarını təsbit edən (və ya mirasın bölüşdürülməsi nəticəsində konkret əşyalar üzərində vərəsələrin mülkiyyət hüquqlarını tanıyan) məhkəmə qərarı ilə miras şərikliyinə, dolayısı ilə vərəsəlik hüquq münasibətlərinə son verilir.

Odur ki, məhkəmə, göstərilən münasibətlərlə bağlı mübahisəni həll etdikdə (və ya bundan sonra) eyni miras əmlaka dair eyni vərəsələrə vərəsəlik şəhadətnaməsi verilməsinə ehtiyac olmadığı kimi, həmin məsələlərlə bağlı notariat orqanının daha əvvəl verdiyi şəhadətnamələrin də hüquqi əhəmiyyəti qalır.

Bu səbəbdən notariusun verdiyi vərəsəlik şəhadətnaməsi (orada əks olunan pay nisbəti, vərəsələrin dairəsi və s.) ilə razılaşmayan vərəsə məhkəmədə iddia qaldıraraq özünün vərəsəlik payının müəyyən edilməsini və mülkiyyət hüququnun tanınmasını tələb etdikdə, məhkəmə, mübahisəli münasibətlərlə bağlı notariusun verdiyi şəhadətnamələrin əsaslılığını öz xidməti vəzifəsinə görə yoxlayır. Çünki mülkiyyət, o cümlədən vərəsəlik hüququnun müdafiəsinə dair tələblərə baxılarkən (bu cür tələblər müxtəlif məzmununda və variantlarda irəli sürülə bilər: məsələn, vərəsəlik payının müəyyən edilməsi və (və ya) əşyanın qaytarılması, əşyaya dair cavabdehin adına dövlət reyestrində aparılmış qeydiyyatın ləğv edilməsi və s.) mübahisəli hüquq münasibətinin və ya qeydiyyatın əsasında dayanan sənədlərin (şəhadətnamələr və s.) qanuniliyi, yaxud əqdlərin (müqavilə və s.) etibarlılığı tələbdən asılı olmayaraq yoxlanılır. Bu yoxlama nəticəsində məhkəmə təsbit etdiyi hüquqi vəziyyəti nəzərə alaraq irəli sürülmüş tələbləri yekun olaraq həll edir. Əks yanaşma eyni mübahisəli münasibətlərlə bağlı lüzum olmadan çoxsaylı mülki işlərin açılmasına və prosessual hüquqlardan sui-istifadə edilməsinə rəvac verməklə, mübahisəyə məhkəmədə ağlabatan müddətdə baxılması və hüquqi müəyyənlik prinsiplərinin pozulmasına səbəb olar.

Qeyd olunanlara əsasən, Ali Məhkəmənin Mülki kollegiyası hesab edib ki, apelyasiya məhkəməsinin iddiaçının ləğvini tələb etdiyi qanun üzrə vərəsəlik haqqında şəhadətnamənin qaynaqlandığı özündən əvvəl tərtib edilmiş digər şəhadətnamələri (mülkiyyət hüququ və qanun üzrə vərəsəlik hüququ haqqında) mübahisələndirməməsinə görə iddianın rədd olunması barədə mövqeyi əsaslı olmayıb. Buna görə də kassasiya şikayəti qismən təmin edilib, apelyasiya instansiya məhkəməsinin qətnaməsi ləğv olunub və iş yeni apelyasiya baxışına göndərilib.

□ "Yeni Müsavat"

● İnsan Hüquqları üzrə müvəkkil Azərbaycanda ehtiyatsızlıqdan cinayət törədənələr üçün ayrıca cəzaçəkmə müəssisələrinin yaradılması təklif edib.

Ombudsman qəsdən törədilmiş böyük ictimai təhlükə törətməyən, az ağır və ağır cinayətlərə görə ilk dəfə azadlıqdan məhrum etməyə məhkum olunmuş 18-24 yaş arası şəxslər üçün xüsusi cəzaçəkmə müəssisəsinin yaradılması və yetkinlik yaşına çatmayan şəxslər üçün tərbiyə müəssisələrində cəza çəkən və 18 yaşı tamam olmuş şəxslərin həmin müəssisələrə göndərilməsi də məqsədəmüvafiq olardı.

Həmçinin qeyd olunub ki, ali təhsil imkanlarının da təmin ediləcəyi belə müəssisənin yaradılması saxlanılan şəxslərin islah olunması prosesinə, habelə cəzalarını çəkib qurtardıqdan sonra onların sosial adaptasiyasına da müsbət təsiri göstərə bilər. Qeyd edilən müəssisələrin yaradılması penitensiar müəssisələrdə mövcud sıxlıq probleminin həllinə də müsbət təsir göstərə bilər.

Cəzaçəkmə müəssisəsinin tikintisi, saxlanması, personalının gündəlik gediş-gəliş məsrəflərini nəzərə almaq lazımdır. Buna dövlət kifayət qədər məbləğ ayırmalı olacaqdır. Azərbaycanda yetkinlik yaşına çatmayanların saxlanması üçün cəzaçəkmə müəssisəsi mövcuddur. Ölkəmizdə 18 yaşına qədər cinayət törətmiş uşaqlar orada saxlanılır. Yeni müəssisə tikməkdənsə qarışıq tipli cəzaçəkmə müəssisələrindən birinin blokunu qeyd olunan yaş kateqoriyasına aid məhbuslara ayırmaq daha səmərəli olar.

Qeyd edək ki, dünyada bir çox ölkələrdə ehtiyatsızlıqdan cinayət törədənələr və gənc məhkumlar üçün ayrıca penitensiar müəssisələr mövcuddur. Bu tip müəssisələr cəza çəkən şəxslərin cəmiyyətə yenidən inteqrasiyasını asanlaşdırmaq üçün onların təhsili, peşə hazırlığı və psixoloji dəstəklə təmin edilməsini təmin edir. Bununla ağır cinayət törətmiş və daha təhlükəli məhkumlardan ayrılmaqla, gənclərin kriminal aləmə tam inteqrasiya etməsinin qarşısı alınır. Eyni zamanda ümumi həbsxanalarda sıxlığın qarşısı alınır, fərdi yanaşmanı təmin edir.

Yeni müəssisənin tikintisi maliyyə baxımından böyük xərc tələb etdiyinə görə isə bəzi ölkələr alternativ modellərə üstünlük verirlər. Mövcud həbsxanalarda xüsusi bölmələr açılır, ayrı tikinti evəzinə penitensiar müəssisələrdə ayrıca korpus və ya blok ayrılır. Bəzi ölkələrdə

Onlar üçün ayrıca həbsxana tikmək təklifi

Hüquq müdafiəçisi deyir ki, hər kəs ehtiyatsızlıqdan cinayət törədə bilər, ona görə...

gənclər üçün xüsusi islah mərkəzləri və ya probasiya sistemləri mövcuddur ki, bu, onları həbsxana mühitindən uzaq saxlayır.

Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri, hüquq üzrə fəlsəfə doktoru Çingiz Qənizadə mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a fikirlərini bildirib: "Ombudsmanın ehtiyatsızlıqdan cinayət törədənələr üçün ayrıca cəzaçəkmə müəssisəsinin yaradılması təşəbbüsü həm ictimaiyyət, həm də hüquq müdafiəçiləri tərəfindən müsbət dəyərləndirilir. Bu yanaşmanın əsas səbəbi odur ki, ehtiyatsızlıq nəticəsində cinayət törədən şəxslərin ağır və ya təkrar cinayət törətmiş məhkumlarla eyni müəssisədə saxlanması məqsədəuyğun deyil. Ehtiyatsızlıqdan cinayəti hər kəs törədə bilər. Cəmiyyət tərəfindən nümunəvi hesab edilən, müsbət dəyərlərə malik bir şəxs ehtiyatsızlıq səbəbindən cinayət məsuliyyətinə cəlb oluna bilər. Belə insanların uzun müddət həbsdə olan, dəfələrlə cinayət törətmiş və cinayət yolunu həyat tərzinə çevirmiş şəxslərlə bir yerdə saxlanması onların psixologiyasına, sosial adaptasiyasına və islah olunma prosesinə mənfi təsir göstərə bilər, pis vərdişlər qazanmış olarlar. Buna görə də ehtiyatsızlıqdan cinayət törədən şəxslər üçün ayrıca cəzaçəkmə müəssisələrinin yaradılması onların cəmiyyətə daha sağlam şəkildə inteqrasiya olunmasına kömək edəcək

mühüm bir addımdır. Bu baxımdan belə bir cəzaçəkmə müəssisəsinin yaradılması olduqca məqsədəuyğundur".

Hüquq müdafiəçisi Əlavə edib ki, ilk dəfə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum olunmuş 18-24 yaş arası şəxslər üçün ayrıca cəzaçəkmə müəssisəsinin yaradılması da vacib bir məsələdir: "Fikrimcə, bunun üçün artıq dövlətin müvafiq addımlar atmasına ehtiyac var. 18-24 yaş arası şəxslərin ayrıca cəzaçəkmə müəssisələrində saxlanması həm onların islah olunması, həm də tərbiyələrinə mənfi təsirlərin olmaması baxımından irəli sürülmüş bir təklifdir. Belə hesab edirəm ki, bu cür müəssisələrin mövcudluğu və gələcəkdə yaradılması olduqca vacibdir. Eyni zamanda həmin müəssisələrdə ali təhsil imkanlarının təmin edilməsi də mühüm bir addım olardı. Yeni genişmiqyaslı təhsil imkanlarına malik cəzaçəkmə müəssisələrinin yaradılması Ombudsman Aparatı tərəfindən çox düşünülmüş və məqsədəuyğun bir yanaşmadır. Çünki hazırda cəzaçəkmə müəssisələrində olan şəxslər ali təhsil almaq hüququndan məhrumdur və bunu reallaşdırmaq üçün hər hansı bir imkanları yoxdur. Baxmayaraq ki, cəzaçəkmə müəssisələrində xeyli islahatlar aparılıb, məhkumların saxlanma şəraiti yaxşılaşdırılıb, onların əməyə cəlb edilməsi, distant təhsilə çıxışı və peşə öyrənməsi ilə bağlı müəyyən addımlar atılıb, ali təh-

sil almaq üçün imkanların yaradılması məsələsi hələ tam həll olunmayıb. Bu baxımdan, bu istiqamətdə verilən təklif məqsədəuyğundur".

Çingiz Qənizadə qeyd edib ki, cəzaçəkmə müəssisələrinin tikintisi və saxlanması məsələsinə diqqət yetirilməlidir: "Düşünmək lazımdır ki, işgüzar məsələlərin həlli üçün ayrılan vəsaitlər hesabına bu cür müəssisələr şəhərdən kənarda yaradıla bilər. Və elə hesab edirəm ki, bunun üçün dövlət vəsait ayırmalıdır. Ədliyyə Nazirliyi səviyyəsində bu müəssisələrin tikintisi üçün layihələr reallaşmalıdır.

Bu, gələn ilin proqramına daxil ediləcək bir məsələ deyil. Lakin uzunmüddətli perspektivdə bu məsələlər müsbət həllini tapa bilər. Çünki bir cəzaçəkmə müəssisəsinin beynəlxalq standartlara uyğun tikilməsi bir neçə il vaxt tələb edir. Bundan ötrü təbii ki, həm Penitensiar Xidmətin rəhbərliyi, həm də Ədliyyə Nazirliyinin rəhbərliyi birgə, yeni ümumiləşdirilmiş bir layihə hazırlamalıdır. Ayrıca həbsxanaların tikintisi, bir daha qeyd edirəm, olduqca təqdirəlayiq bir haldır. Bu proses üçün şərait yaradılması, uyğun yerlərin ayrılması və lazımi vəsaitin təmin edilməsi dövlətin vəzifəsidir. Belə hesab edirəm ki, dövlət hər zaman olduğu kimi, bu cür humanist təkliflərə, eləcə də ombudsmanın son təkliflərinə müsbət yanaşacaq".

□ Afaq MİRAYIQ, "Yeni Müsavat"

Hökumətin 2024-cü ildə fəaliyyəti haqqında hesabatı gələn həftə parlamentə təqdim ediləcək. Hesabatın Milli Məclisin martın 14-də keçirilməsi planlaşdırılan plenar iclasında müzakirəyə çıxarılması nəzərdə tutulub.

Sənədi baş nazir Əli Əsədov təqdim edəcək. İclasda Nazirlər Kabinetinin üzvləri də iştirak edəcək. Qeyd edək ki, hesabatda hökumətin ötən il gördüyü işlər, Nazirlər Kabinetinin fəaliyyəti yer alacaq. Xatırladaq ki, hökumət hər il parlamentdə hesabat verir.

İndiyədək əsas istiqamətlər üzrə 2024-cü ildə əldə olunan nəticələr ayrı-ayrı qurumlar tərəfindən açıqlanıb. Belə ki, Maliyyə Nazirliyinin məlumatına görə, 2024-cü ildə dövlət büdcəsinin gəlirləri 36 milyard 388,0 milyon manat proqnoza qarşı 37 milyard 164,2 milyon manat təşkil edib. Bu, proqnozla müqayisədə 776,2 milyon manat və ya 2,1 faiz, 2023-cü illə müqayisədə isə 5,5 faiz və ya 1 milyard 927,8 milyon manat çoxdur. Dövlət Neft Fondundan dövlət büdcəsinə transfert nəzərə alınmadan dövlət büdcəsinin gəlirləri proqnoza nisbətən 3,3 faiz çox icra edilməklə 24 milyard 383,2 milyon manat təşkil edib. 2024-cü ilin dövlət büdcəsinin gəlirlərinin 15milyard 808,0 milyon manatı və ya 42,5 faizi vergi və rüsumlar üzrə daxilolmaların, 12 milyard 781,0 milyon manatı və ya 34,4 faizi Dövlət Neft Fondundan dövlət büdcəsinə transfertin, 6 milyard 648,7 milyon manatı və ya 17,9 faizi gömrük rüsumları və idxala görə vergi daxilolmalarının, 547,9 milyon manatı və ya 1,5 faizi büdcə təşkilatlarının ödənişli xidmətlərindən daxilolmaların, 250,0 milyon manatı və ya 0,7 faizi Mərkəzi Bankın reallaşdırılmış mənfəətinin sərbəst qalıqından daxilolmaların, 37,6 milyon manatı və ya 0,1 faizi dövlət əmlakının icarəyə verilməsindən daxilolmaların, 1 milyard 21,1 milyon manatı və ya 2,7 faizi sair daxilolmaların, 69,9 milyon manatı və ya 0,2 faizi məqsədli büdcə fondları (Azərbaycan Respublikası Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin tabeliyində olan məqsədli büdcə fondları və Nəqliyyat vasitələrinin utilizasiya fondu) üzrə daxilolmaların payına düşüb.

Məlumatla əsasən

Əli Əsədov

bazar qiyməti 70 dollara qədər ucuzlaşıb. İqtisadçı-ekspert Natiq Cəfərlinin sözlərinə görə, neft qiymətlərinin düşməsi Azərbaycan üçün ciddi çətinliklər yaradacaq: "İki borudan asılı olan Azərbaycan iqtisadiyyatı üçün gələcəkdə problemlər yaranacağı açıq görünür - doğrudur, neftin qiymətinə günlük yox, ortalama baxmaq lazımdır. Hələlik 2025-ci ilin ilk 2 ayında orta qiymət 80 dollara yaxındır, amma martda bu rəqəm 72-73 dollara, apreldə isə 70 dollardan aşağı düşə bilər. Bu isə o deməkdir ki, 2025-ci ilin ilk yarısını büdcədə nəzərdə tutulan neftin

Hökumət parlamentə hesabatla gəlir

Baş nazir bu ilin planlarını da açıqlamalı olacaq

2024-cü ildə dövlət büdcəsinin gəlirləri üzrə təsdiq edilmiş proqnozdan vergi və rüsumlar üzrə daxilolmalar 538,0 milyon manat və ya 3,5 faiz, gömrük rüsumları və idxala görə vergi daxilolmaları 213,7 milyon manat və ya 3,3 faiz, dövlət əmlakının icarəyə verilməsindən daxilolmalar 9,6 milyon manat və ya 34,3 faiz, məqsədli büdcə fondları (Azərbaycan Respublikası Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin tabeliyində olan məqsədli büdcə fondları və Nəqliyyat vasitələrinin utilizasiya fondu) üzrə daxilolmalar 33,6 milyon manat və ya 1,9 dəfə, sair gəlirlər üzrə daxilolmalar isə 264,4 milyon manat və ya 34,9 faiz çox, büdcə təşkilatlarının ödənişli xidmətlərindən daxilolmalar 283,1 milyon manat və ya 34,1 faiz az təmin edilib.

Ötən il dövlət büdcəsinin xərcləri 37 milyard 719,7 milyon manat və ya təsdiq olunmuş proqnoza qarşı 2 milyard 22,6 milyon manat (5,1 faiz) az icra edilib. Hesabat ilində icrası təmin edilmiş xərclər 2024-cü ilin dövlət büdcəsi xərclərinin 94,9 faizini təşkil edib. Yeni büdcədə nəzərdə tutulan vəsaitlərin 5,4 faizi xərclənməyib.

Ötən il neft hasilatının azalması, qaz qiymətlərinin düşməsi neft-qaz sektorundan büdcəyə daxil olan gəlirlərin azalmasına

səbəb olub. Belə ki, 2024-cü ildə Azərbaycan dövlət büdcəsinin neft-qaz sektoru üzrə daxilolmaları 17 milyard 969,6 milyon manat təşkil edib. Bu daxilolmaların 26,6 faizi və ya 4 milyard 780,5 milyon manatını vergi orqanlarının xətti ilə daxilolmalar, 2,3 faizi və ya 408,0 milyon manatı sair daxilolmalar, 71,1 faizi və ya 12 milyard 781,0 milyon manatını Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fondundan dövlət büdcəsinə transfert təşkil edir. Vergi orqanlarının xətti ilə dövlət büdcəsinə mədaxil olunmuş neft-qaz gəlirlərinin 49,0 faizi və 2 milyard 341,0 milyon manatını "Şahdəniz" yatağı üzrə mənfəət vergisi, 37,1 faizi və ya 1 milyard 774,5 milyon manatını Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin(SOCAR) ödədiyi müvafiq vergilər, 13,9 faizi və ya 665,0 milyon manatını "Azəri-Çıraq-Günəşli" layihəsi üzrə mənfəət vergisi təşkil edir.

Beləliklə, aydın olur ki, ötən il dövlət büdcəsinə neft-qaz sektorundan vergi daxilolmalarında illik ifadədə 1 milyard 638,3 milyon manat və ya 25,5 faiz azalma qeydə alınıb. Xatırladaq ki, 2023-cü ildə neft-qaz sektorundan daxil olan vergi gəlirlərinin həcmi 6 milyard 418,8 milyon manat təşkil etmişdi. Bunun 1 mil-

yard 837,8 milyon manatını SOCAR təmin edib, 3 milyard 850,3 milyon manatı "Şahdəniz", 730,7 milyon manatı isə "Azəri-Çıraq-Günəşli" yatağında çalışan xarici şirkətlər tərəfindən ödənilmişdi.

Rəsmi gömrük statistikasından aydın olur ki, 2024-cü il ərzində Azərbaycan xarici bazarlara 14 milyard 437 milyon 355.99 min dollar dəyərində 23 milyon 596 min 132.23 ton neft ixrac edib. Bu, 2023-cü ildəkindən dəyər baxımından 1 milyard 803 milyon 473.64 min dollar və ya 11 faiz, miqdar baxımından isə 2 milyon 451 min 157.28 ton və ya 9,4 faiz azalma deməkdir.

Neft ixracının azalması ilə yanaşı, ölkənin qaz ixracından gəlirləri də kəskin azalıb. Belə ki, ötən il Azərbaycanın qaz ixracı 25 milyard 772 milyon 217.76 min kubmetrə bərabər olub ki, bundan ölkəyə 8 milyard 406 milyon 728.72 min dollar gəlir əldə edilib. Qaz ixracı miqdar baxımından əvvəlki ilə müqayisədə 851 milyon 255.76 min kubmetr, dəyər baxımından isə 5 milyard 271 milyon 615.42 min dollar azalıb.

Qaz ixracından gəlirlərin azalmasının əsas səbəbi Azərbaycan qazının əsas satış bazarı olan Avropadakı qiymət enişidir. Belə ki, 2022-ci ildə Azərbaycan qazının əsas ixrac bazarı

olan Avropada qazın orta qiyməti 1260,8 dollar, 2023-cü ildə 464 dollar, 2024-cü ildə isə 387 dollara bərabər olub.

2024-cü il Azərbaycanın daxili dövlət borcunun ciddi artımı ilə yekunlaşıb. Belə ki, 2025-ci il 1 yanvar tarixinə Azərbaycanın dövlət borcu (daxili və xarici dövlət borcu) 27 milyard 380,2 milyon manat olub. Maliyyə Nazirliyinin açıqladığı məlumata görə, bu, 2024-cü il üzrə 126 milyard 337,0 milyon manat məbləğində olan Ümumi Daxili Məhsulun (ÜDM) 21,7 faizi deməkdir. Ümumi dövlət borcunun 8 milyard 720,5 milyon manatı (5 milyard 129,7 milyon ABŞ dolları) və ya 31,8 faizi xarici dövlət borcunun, 18 milyard 659,7 milyon manatı və ya 68,2 faizi daxili dövlət borcunun payına düşür. Nazirliyin məlumatına əsasən, ilin sonunda daxili dövlət borcu 2024-cü ilin əvvəli ilə müqayisədə 2 milyard 793,3 milyon manat artıb.

Milli Məclisdə hökumət ötən ilki fəaliyyətinin yekunlarını açıqlamaqla yanaşı, bu ilin planlarını da açıqlamaları istəniləcək. Çünki ABŞ Prezidenti Donald Trampın başladığı rüsum müharibəsi dünya xammal bazarlarında çox ciddi problemlərə səbəb olur. Artıq Azərbaycanın əsas ixrac məhsulu olan neftin dünya

ortalama 70 dollar səviyyəsinə yaxın tamamlasaq da, 2025-ci ilin ikinci yarısında qiymətlər 70 dollardan aşağı düşsə, ilin sonuna orta qiymət 60-65 dollar koridorunda sabitləşə bilər ki, bu da ölkəmiz üçün heç də yaxşı deyil".

Ekspert bildirir ki, neftin qiymətinin hər 1 dollar düşməsi, günlük olaraq Azərbaycanın valyuta gəlirlərinin 500 min dollar azalması deməkdir: "Yeni ilin sonuna illik ortalama qiymət 65 dollar olsa, bu gündə 2,5 milyon, ayda 75 milyon, ilə isə 900 milyon dollar daha az valyuta daxil olması deməkdir. Amma bu da son deyil, neft şirkətlərinin qiymətin enməsinə görə qazancları, gəlirləri, mənfəəti azalacaq ki, bu da onların vergi şəklində büdcəyə ödədiyi vəsaitin düşməsinə səbəb olacaq".

Onu da qeyd edək ki, bu ilin yanvar-fevral aylarında Azərbaycanın dövlət büdcəsinin gəlirləri 6 milyard 737,5 milyon manat, xərcləri isə 5 milyard 365,9 milyon manat təşkil edib. Bunlar 2024-cü ilin eyni dövrü ilə müqayisədə müvafiq olaraq 2,78 faiz və 2,1 faiz çoxdur. Son nəticədə 2 ayda büdcədə 1 milyard 371,6 milyon manat profisit yaranıb. Bu isə 1 il əvvələ nisbətən 5,3 faiz çoxdur.

□ **Dünya SAKIT,**
"Yeni Müsavat"

Bakı İnzibati Məhkəməsində paytaxtın 214 nömrəli məktəbinin 5-ci sinif şagirdlərinin valideynlərinin Elm və Təhsil Nazirliyinə qarşı qaldırdığı iddia üzrə növbəti iclas keçirilib. Caliber.az-ın məlumatına görə, hakim Miminat Hacıbəyova hər iki tərəfi dinləyib.

İddiaçılar bir daha Elm və Təhsil Nazirliyindən rus bölməsində "Azərbaycan tarixi" fənninin Azərbaycan dilində tədrisinin ləğv edilməsini xahiş ediblər. Onlar rus bölməsində təhsil alan məktəblilərin materialın Azərbaycan dilində kompleks şəkildə təqdim olunması səbəbindən öz vətənlərinin tarixini tam dərk edə bilməmələrini əsas gətirərək, "Azərbaycan tarixi"nin rus dilində tədris olunmasını tələb ediblər.

Onların fikrincə, 5-ci sinif üçün rus dilində "Azərbaycan tarixi" dərsləri uşaqların öyrədilməsi üçün daha aydın və rahatdır.

İddiaçılar Azərbaycan Konstitusiyasının 21-ci ("Dövlət dili") maddəsinə istinad ediblər, burada ikinci bənddə qeyd olunur: "Azərbaycan Respublikası əhalinin danışdığı digər dillərin sərbəst istifadəsinə və inkişafına təmin edir". İddiaçılar Elm və Təhsil Nazirliyinin öz tələblərini Konstitusiyadan üstün tutmaq hüququna malik olmadığını iddia edirlər.

Onlar həmçinin konstitusiyanın 45-ci maddəsinə ("Ana dilindən istifadə hüququ") istinad ediblər. Burada qeyd olunur: "I. Hər kəsin ana dilindən istifadə hüququ var. Hər kəsin təhsil və tərbiyə almaq, istədiyi dildə yaratmaq hüququ var. II. Heç kim ana dilindən istifadə hüququndan məhrum edilə bilməz" və 149-cu ("Normativ hüquqi aktlar") maddəsinin 6-cı bəndində qeyd olunur: "VI. Mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının aktları Konstitusiyaya zidd olmamalıdır".

İddiaçılar bildiriblər ki, nazirliyin qərarı Konstitusiyaya zidd olaraq qəbul edilə və qanuni ola bilməz. Onun qəbulu üçün ilkin olaraq Konstitusiyaya dəyişiklik edilməli idi.

Öz növbəsində, Elm və Təhsil Nazirliyinin nümayəndəsi cavab olaraq bildirib ki, onların Azərbaycan dilində təhsilin keyfiyyətinin təmin

edilməsi üçün qanun çərçivəsində bütün tədbirləri görmək səlahiyyəti var.

Hakim Miminat Hacıbəyova hər iki tərəfi dinlədikdən sonra Elm və Təhsil Nazirliyinin mövqeyini dəstəkləyən qərar çıxarıb, valideynlərin iddiası rədd edilib.

Mövzu ilə bağlı danışan **təhsil eksperti Kamran Əsədov** "Yeni Müsavat"a dedi ki, məsələyə geniş baxdıqda, bu məhkəmə prosesi yalnız bir və ya bir neçə valideynin fərdi narazılığı deyil, ümumilikdə təhsil sisteminə dil məsələləri ilə bağlı fundamental problem kimi qiymətləndirilə bilər: "Azərbaycanda rus bölməsində təhsil alan şagirdlərin fənn dərslərinin böyük hissəsini Azərbaycan dilində keçməsi müzakirə olunan məsələlərdən biridir. Rəsmi arqument budur ki, rus bölməsində oxuyan şagirdlər də dövlət dilində bilik əldə etməlidir və Azərbaycan tarixi kimi milli identikliklə bağlı fənlər məhz Azərbaycan dilində tədris olunmalıdır. Lakin bu yanaşma praktiki olaraq problemlər yaradır.

Əsas problemlərdən biri şagirdlərin Azərbaycan dilində dərsləri tam mənimsəyə bilməməsi və bu səbəbdən qiymətləndirmədə geridə qalmasıdır. Hər kəs üçün aydındır ki, ana dili olmayan dildə akademik məzmunu anlamaq çətindir. Əgər şagird Azərbaycan dilində məhdud biliklərə sahibdirsə, tarix dərsləri bu dildə oxuyub, mənimsəyib imtahan vermək onun üçün obyektiv çətinlik yarada bilər. Bunun nəticəsi olaraq, bu cür şagirdlər imtahanlarda aşağı nəticə göstərə bilər və bu da onların ali təhsilə qəbul imkanlarını məhdudlaşdırır.

Məktəblərdə rus bölməsinin mövcudluğu və bu bölmədə oxuyan şagirdlərin Azərbaycan dilində dərslərlə qarşılaşması uzun illərdir müzakirə edilən məsələdir. Bir tərəfdən, Azərbaycanın dövlət dili Azərbaycan dili olduğu üçün bütün

Rus dilində Azərbaycan tarixi dərsi tələbinə "yox" cavabı

Kamran Əsədov: "Sabah eyni problemlər universitetlərdə daha da böyüyəcək"

nin göstəricisidir və təhsil siyasətində sistemli dəyişikliklər tələb edir: "Əgər rus bölməsində təhsil alan şagirdlər Azərbaycan tarixi dərslərini mənimsəyə bilmərsə, bunun əsas səbəbi onların dil bacarıqlarıdır. O zaman sual yaranır: Azərbaycan dili fənninin tədrisi niyə elə səviyyədə təşkil olunmur ki, bu şagirdlər digər fənləri də dövlət dilində başa düşə bilsinlər?

Məhkəmənin qərarı göstərdi ki, rəsmi mövqeyə görə, Təhsil Nazirliyi və təhsil müəssisələri öz qaydalarına uyğun hərəkət edir və rus bölməsindəki şagirdlər də Azərbaycan dilində dərsləri mənimsəməlidir. Lakin bu yanaşma ilə şagirdlərin akademik çətinlikləri aradan qaldırılmaz. Əgər rus bölməsində təhsil alan şagirdlərin əksəriyyəti tarix dərslərini Azərbaycan dilində rahat başa düşə bilmərsə, burada problem şagirdlərdə deyil, sistemin özündədir.

Valideynin məhkəməyə müraciəti və məhkəmənin qərarı bir daha göstərdi ki, təhsil sisteminin problemləri təkcə dərslərin dili ilə məhdudlaşmır. Təhsil siyasəti və dil məsələsi düzgün tənzimlənməyə, gələcəkdə bu kimi problemlər daha geniş miqyasda mübahisələrə səbəb ola bilər. Əgər bu gün həll olunmazsa, sabah eyni problemlər universitetlərdə və digər təhsil pillələrində daha da böyüyəcək".

Xalidə GƏRAY, "Yeni Müsavat"

vətəndaşların bu dildə sərbəst danışması və dövlət təhsil sisteminə bunun təşviq edilməsi məntiqlidir. Lakin digər tərəfdən, rus bölməsində oxuyan şagirdlərin böyük hissəsi Azərbaycan dilində kifayət qədər rahat ünsiyyət qura bilmir və bu, onların akademik göstəricilərinə təsir edir.

Burada əsas sual budur: bu problemə necə yanaşmaq lazımdır?

Birinci variant budur ki, Azərbaycan tarixi kimi fənlər yalnız Azərbaycan dilində tədris olunmağa davam etsin və rus bölməsində oxuyan şagirdlərin dövlət dilini öyrənməsi bir prioritet kimi qalmaqda davam etsin. Bu yanaşma milli identiklik baxımından məntiqli görünərsə də, real vəziyyətdə rus bölməsində oxuyan şa-

girdlər üçün dil baryeri yaratdığına görə onların təhsil keyfiyyətinə mənfi təsir edə bilər.

İkinci yanaşma isə Azərbaycan tarixi və digər əsas fənlərin rus dilində tədris edilməsinə icazə verilməsidir. Bu yanaşma şagirdlərin akademik göstəricilərini yaxşılaşdırır, lakin bu halda dövlət dili olan Azərbaycan dilinin tədrisi arxa planda qala bilər. Bəzi ekspertlər hesab edir ki, Azərbaycan dili fənninin ayrıca daha güclü tədris edilməsi ilə rus bölməsində oxuyan şagirdlərə dövlət dilini öyrətmək mümkündür və digər fənlərdə məcburi Azərbaycan dili tətbiq etməyə ehtiyac yoxdur.

Beynəlxalq təcrübəyə baxdıqda, müxtəlif ölkələrdə bu məsələyə fərqli yanaşmalar var. Məsələn, Qazaxıstanda

rus bölməsində oxuyan şagirdlər üçün Qazax dili dərsləri gücləndirilmiş şəkildə keçirilir, lakin tarix və digər əsas fənlər rus dilində tədris olunmağa davam edir. Baltıyanı ölkələrdə isə dövlət dili ilə bağlı sərt qaydalar var və dövlət məktəblərində əsas fənlər yalnız rəsmi dildə keçirilir. Azərbaycan bu məsələdə balanslı həll yolu tapmalıdır ki, həm rus bölməsində oxuyan şagirdlər Azərbaycan dilini effektiv şəkildə öyrənsinlər, həm də akademik göstəriciləri aşağı düşməsin".

Ekspertin fikrincə, məktəblərdə rus bölməsində oxuyan şagirdlərin Azərbaycan dilində fənləri mənimsəyə bilməməsi problemi yalnız bir valideynin məhkəmə iddiası ilə məhdudlaşmır. Bu, daha geniş bir məsələ.

Hökumət bu lampaların istifadəsini qadağan edir

Qadağaya əməl etməyənlər min manatdan dörd min manatadək məbləğdə cərimə ediləcək

1 led lampasının istifadə müddəti boyunca 10-dan çox közərmə lampası xarab olur. Bunu Milli Məclisin Təbii ehtiyatlar, energetika və ekologiya komitəsində keçirilən "Enerji səmərəliliyi: nəticələr və gözləntilər" mövzusunda ictimai müzakirədə energetika nazirinin müavini Elnur Soltanov deyib.

Nazir müavini qeyd edib ki, istehlakçı bunu görmür, qısamüddətli hesablama aparır: "Buna görə inzibati müdaxiləyə ehtiyac yaranır. 1 led lampası 6 manatdır, 1 közərmə lampası 60 qəpikdir. Amma vətəndaş uzunmüddətli hesablama aparmır. Buna görə biz müdaxilə etməyə qərar vermişik. Bu müdaxilənin nəticəsi 1 ildə 30 milyon kub metr qənaət, yeni Naxçıvanın 2 ay qazla tə-

min olunması deməkdir".

Qeyd edək ki, İnzibati Xəttar Məcəlləsinə təklif edilən dəyişikliyə əsasən, 25 Vt və daha yuxarı gücə malik olan elektrik közərmə lampalarının idxalına, istehsalına və ya satışına görə vəzifəli şəxslər min manatdan min beş yüz manatadək məbləğdə, hüquqi şəxslər üç min manatdan dörd min manatadək məbləğdə cərimə ediləcək.

Qanun qəbul ediləcəyi təqdirdə 60 Vt və daha yuxarı gücə malik olan közərmə lampalarına münasibətdə 2026-cı il yanvarın 1-dən, 25 Vt-dan (25 Vt daxil olmaqla) 60 Vt-a qədər gücə malik olan közərmə lampalarına münasibətdə 2026-cı il iyulun 1-dən qüvvəyə minəcək.

Bəs bu qadağanın hansı iqtisadi tərəfləri var?

Mövzu ilə bağlı **iqtisadçı Eyyub Kərimli** "Yeni Müsavat"a deyib ki, bu qərar neçə

istiqamətdə iqtisadiyyata müsbət təsir göstərəcək: "İlk növbədə, bu addım elektrik enerji-

sinə qənaət edəcək. Bu isə həm təsərrüfat subyektləri, həm də əhali üçün müsbət hal-

dır. Digər tərəfdən, enerji istehsalında istifadə ediləcək qaz və ya neft ehtiyatlarının sərfiyyatını azaldacaq. Üçüncü mühüm məqam isə artıq enerji resurslarının ixrac imkanlarını genişləndirməkdir.

Bu baxımdan, hesab edirik ki, közərmə lampaları beynəlxalq təcrübədə çoxdan istifadədən çıxarılıb. Çünki onlar həm təhlükə törədir - qızma, partlama, həddindən artıq istilik yayma kimi risklər yaradır - həm də enerjinin həddindən artıq istehlakına səbəb olur.

Sadə müqayisə aparsaq, baxmayaraq ki, közərmə lampalarının qiyməti ucuzdur, uzunmüddətli perspektivdə onların istehlak etdiyi elektrik enerjisi daha yüksək xərcə gətirib çıxarır. Digər tərəfdən, dünya inkişaf edir, yeni texnologiyalar meydana çıxır. Vaxtilə bu lampalar liç lampası adlanırdı, amma texnologiya dəyişdikcə daha təhlükəsiz, enerjiyə qənaətcil və daha güclü işıq saçan cihazlar istehsal olunur".

Xalidə GƏRAY, "Yeni Müsavat"

Uzun müddətdir ki, Azərbaycanda da aliment fondu yaradılması məsələsi müzakirə edilir. Zaman-zaman bu məsələ ilə razılaşırlar və bunu qəbul etməyənlər olub. Amma əksəriyyət hesab edir ki, aliment fondunun yaradılması boşandıqdan sonra keçmiş həyat yoldaşına aliment ala bilməyən qadınlar üçün çıxış yolu olacaq.

Belə ki, qadın uşağı üçünimenti dövlətdən alacaq. Bu fondun vəsaiti boşanıb uşaqlarına aliment verməkdən boyun qaçıran, işsizliyi bəhanə edən kişilərdən toplanacaq. Aliment verməyib işsizliyi bəhanə edən kişi müxtəlif işlərə yönləndiriləcək. Aliment fondunun yaradılması saxta boşanmaları artırma bilər. Milli Məclisin İnsan hüquqları komitəsinin iclasında komitə sədri Zəhid Oruc belə deyib.

"Mən ilk dəfə aliment fondunun yaradılması ilə bağlı məruzədə yer alan təklifə öz subyektiv fikrimi demək istəyirəm. Boşanmalarla bağlı bir daha aliment fondunun yaradılması effektiv yol kimi irəli sürülür. Bizə görə belə addımın atılması, əksinə, saxta boşanmaları gücləndirə bilər", - deyə komitə sədri qeyd edib.

Ekspertlərə görə də bunun mənfi cəhətləri var. Bu, əsasən formal boşanmaların mümkünlüyü ilə bağlıdır. Azərbaycanda bununla bağlı təcrübə mövcuddur. Məsələn, ünvanlı sosial yardımla əlaqədar olaraq, uzun illər çoxuşaqlı ailələr formal boşanırlar, məhkəmə qərarı ilə aliment təyin etdirmirdilər. Sonradan qadınlar ünvanlı sosial yardım müraciət edirdilər. Çünki qanuna əsasən, 8 yaşına qədər uşağı olan qadınlar əmək qabiliyyəti olmayan şəxslər qateqoriyasına daxil edilir və onlar həm özü, həm də uşaqları üçün normal sosial yardım alırdı. İndi eyni problem bu məsələdə də yarana bilər: gələcəkdə formal boşanmalar baş verərsə və aliment müəyyənləşdirilərsə, vətəndaş aliment fondundan pul alıb, vəziyyətdən sui-istifadə edə bi-

lər. Bu halda birinci növbədə nəzarət mexanizmi gücləndirilməlidir. Məsələn, dövlət ciddi şəkildə araşdırma apararaq öyrənməlidir ki, həqiqətdən uşaqlar valideyndən ayrı yaşayırmı, boşanma formal, yoxsa doğrudurmu və sairə. Lakin burada əsas çətinlik ondan ibarətdir ki, kifayət qədər boşanmış ailə və aliment alan şəxs var, buna görə də bu məsələnin araşdırılması çətin olacaq. Əsas problem də məhz alimentdən sui-istifadə halları ilə bağlıdır.

Onu da qeyd edək ki, 2024-cü ildən Azərbaycanda alimentin minimum məbləği qaldırılıb. Belə ki, Azərbaycanda alimentin minimum məbləği və ya miqdarı 220 manatdan 235 manata qaldırılıb. "Azərbaycan Respublikasında 2024-cü il üçün yaşayış minimumu haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu"na əsasən, bu il üçün yaşayış minimumu uşaqlar üçün 235 manat məbləğində müəyyən edilib.

Hüquqşünas Rəmil Süleymanov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a fikrini bölüşüb: "Nikahın pozulması və nikahın pozulmasından sonra aliment ödənişləri ilə bağlı ciddi problemlər mövcuddur. Təklif olunan həll yolu kifayət qədər aktualdır və bir sıra ölkələrdə bu məsələ tətbiq olunmaqdadır. Sadəcə olaraq, aliment fondunun haradan maliyyələşəcəyi və vətəndaşların buna necə münasibət göstərəcəyi maraqlıdır. Bu məsələnin ətraflı müzakirəyə ehtiyacı var. Qeyd edim ki, ödənilməmiş aliment borclarının dövlət tərəfindən qarşılınması, daha sonra isə borclu şəxsin məcburi əmə-

Aliment fondu yaradılmadan fırlıldağı üzə çıxdı

Ekspertlər deyir ki, burada sui-istifadə halları ola bilər; "Aliment qaytarmaq mümkündürsə, o zaman icra məmurları elə onu alıb ailəyə verərdilər də"

yə cəlb olunması və ya əməkhaqqından, digər ödənişlərindən tutulması yolu ilə geri qaytarılması mexanizmi yaradıla bilər. Bununla bağlı qanunvericiliyə mütləq şəkildə dəyişiklik olunmalıdır. Aliment fondu barəsində ayrıca bir qanun qəbul edilməli və tətbiq olunmalıdır. O cümlədən qanuna əsasən fondun maliyyə mənbələri də göstərilməlidir. Bundan başqa, burada sui-istifadə halları da ola bilər, çünki bəzi hallarda bu, vətəndaşların passivliyinə də gətirib çıxara bilər. Amma düşünürəm ki, ictimai müzakirələr apararaq, həmçinin bu prosedura qey-

ri-hökumət təşkilatlarını cəlb etməklə, onların tövsiyələrini almaqla və ya xarici ölkələrdə mövcud olan aliment fondu təcrübəsindən yararlanmaqla bu mexanizmi tətbiq etmək mümkündür".

Vətəndaşların Əmək Hüquqları Liqasının sədri, hüquq müdafiəçisi Sahib Məmmədov da məsələ ilə bağlı mvpqeyini bildirib: "Aliment fondu yaratmağı təklif edənlər onun mexanizmlərini göstərə bilərlər? Riskləri hesablayıb, ləzizliyi? Milli Məclisin İnsan hüquqları komitəsinin sədrinin çıxışından bir cümləni çıxarıb yayanlar belə fondlar barədə nə qədər məlumatlıdır? Açıqı,

mən belə bir fondun davamlı fəaliyyətinə inanmıram. Belə fondlar özü-özünü maliyyələşdirir. Bəs vəsait hansı mənbələrdən toplanır? Adətən ilkin kapital olur, daha sonra isə alimentdən yayınanların əvəzinə həmin fond ödənişlər edir və yayınan şəxsdən onu reqler qaydasında alıb fonda qaytarır. Belə götürək ki, dövlət bu fondu yaratdı və ora deyək 20 milyon başlanğıc vəsait də köçürdü. Sonra nə baş verəcək? Aliment ala bilməyən minlərlə ailə var. Həmin vəsait dərhal xərclənəcək və fond o pulları borclulardan alıb qaytara bilməyəcək. Əgər

qaytarmaq mümkündürsə, o zaman icra məmurları elə onu alıb ailəyə verərdi. Alıb ailəyə verə bilmərsə, fonda necə alıb verəcək? Alimentdən yayınanların çoxu ya ölkədə yoxdur, ya da işləmirlər və ya rəsmən işləmirlər. Fond isə həm də topladığı pullardan öz aparatının (idarə xərcləri, əmək haqqları, xidməti avtomobillərin xərcləri, xarici ölkə təcrübəsini öyrənmək üçün xərclər və s.) xərclərini ödəməlidir. Belə fondlar o ölkələrdə fəaliyyət göstərə bilər ki, onlar reqler qaydada borclulardan pulları ala bilər, həmin pulların bir hissəsini investisiya edərək əlavə pul qazandır. Həmçinin bu fondların vəsaitinin bir hissəsi də ianələrdən formalaşır. Əgər o pulu dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına ödəyəcəklərsə, bu halda fond yaratmağa və artıq xərclərə nə ehtiyac var? Elə mövcud dövlət orqanlarından aidiyyəti biri bu funksiyaları yerinə yetirsin də".

Qeyd edək ki, dünyanın bir çox ölkəsində aliment fondları mövcuddur və müxtəlif modellər əsasında fəaliyyət göstərir. Lakin bu sistemin müsbət tərəfi olduğu kimi, mənfi tərəfləri də az deyil. Belə ki, aliment fondunun mövcud olduğu ölkələrdə bəzi şəxslər yalnız fondun vəsaitindən istifadə etmək üçün formal boşanmalara əl atırlar. Əksər ölkələrdə aliment fondu dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilir, bu isə vergi ödəyicilərinin yükünü artırır. Eyni zamanda fondun vəsaiti aliment ödəməyən valideyndən geri alınmalıdır, lakin bəzən bu çətin olur.

□ **Afaq MİRƏYİQ,**
"Yeni Müsavat"

Onların heç biri pensiya ala bilməyəcək

Vətəndaşların Əmək Hüquqlarını Müdafiə Liqasının sədrindən ilginclər açıqlamalar

"Deputat Mübariz Qurbanlı belə bir təklif irəli sürüb ki, həyat yoldaşını işləməyə qoymayan kişinin əməkhaqqının bir hissəsi qadının pensiyasına fonduna keçirilsin. İndi media bu fikirləri aydınlaşdırmaq istəyir. Mərkəzi icra hakimiyyəti orqanına 10 il rəhbərlik etdiyi dövrü çıxarmaqla, 1995-ci ildən Milli Məclis üzvü olan savadlı bir şəxsin bu fikirləri ilə bağlı mənim özüm də suallar yaranıb.

Dövlət Sosial Müdafiə Fondu kişinin həyat yoldaşını işləməyə qoymamasını necə müəyyən edəcək? Rəsmi statistikaya inansa, Azərbaycanda əmək qabiliyyəti yaşında olan iqtisadi qeyri-fəal əhali ümumi işləyənlərin 23 faizini təşkil edir. Bunların da çoxu qadınlardır. İndi Dövlət Sosial Müdafiə Fondu hansı kriteriya ilə müəyyən edəcək ki, qadın əri icazə vermədiyi üçün işləyə bilməyib? Yaxud qadın, sadəcə, könüllü olaraq evdar qadın olub?"

Bunu Bakupost.az-a **Vətəndaşların Əmək Hüquqlarını Müdafiə Liqasının sədri, hüquqşünas Sahib Məmmədov** deyib. O bildirib ki, xanımın tələbi həyat yoldaşının gələcəkdə əmək pensiyası almasına da mənfi təsir edə bilər: "Digər problem, hətta qadın məhkəmə yolu ilə sübut etsə ki, onu işləməyə əri qoymayıb və bu halda kişinin yığım kapitalı iki hissəyə bölünərsə, onda hər ikisində yığım kapitalı əmək pensiyası yaşına qədər mini-

mum həddə (bu ildən 46080 manatdır) çatmayacaq. Bu halda əgər sığorta stajı da 25 ildən az olarsa, hər ikisi əmək pensiyası hüququndan məhrum olacaq. Həm də on-suz da əmək pensiyası yığıma əsaslanır. Onu iki yerə böləndə nəticədə eyni məbləğ alınır və eyni gələn pensiya istənilən halda eyni məbləğdə olur. Bu halda onun ikiyə bölünməsinin mənası nədir? Yığım kapitalı bölünərsə, sığorta stajı da bölünməlidir. Bu necə baş verə bilər? Bu hal olsa, əmin olun ki, 95 faiz halda heç biri əmək pensiyası ala bilməyəcək. "Əmək pensiyaları haqqında" Qanuna görə, ər (arvad) vəfat etdikdə arvadın (ərin) əmək pensiyası hüququ yaranar-

sa, ərinin (arvadının) əmək pensiyasını ala bilər. Yeni tutaq ki, ər əmək pensiyası yaşına çatıb və ya çatmamış vəfat edib, amma onun kifayət qədər yığım kapitalı var.

Bu halda arvad (əksi də ola bilər) əmək pensiyası yaşına çatanda əgər onun əmək pensiyası ərinin əmək pensiyasından azdırsa, o zaman ərinə aid əmək pensiyasını ala bilər".

Ekspert hesab edir ki, nikahın pozulması halında da problemlər qaçılmaz

olacaq: "Boşanma halında necə olacaq? Evlilikdən dərhal sonra kişi arvadına işləmək qadağası qoyub, amma xanım da etiraz etməyib. Amma evliliklərindən 20 il keçəndən sonra birdən qərara gəlib ki, kişini məhkəməyə versin. Bu halda məsələ necə həll olunacaq?"

Yol nişanlarında Nardaran adı niyə dəyişdirilib?

Buzovna-Bilgəh-Nardaran yolundakı məlumat lövhələrində Nardaranın adının silinərək “Sea Breeze” adının yazılması müzakirələrə səbəb olub. Belə ki, həmin istiqamətlərdə yol nişanlarında yalnız qəsəbə adları qeyd olunub, təkcə “Sea Breeze” istisnadır. Üstəlik, “Sea Breeze” lövhələrdə Azərbaycan dilində olmayan yeganə addır. Daha bir sual isə odur ki, Nardaranda yerləşən “Sea Breeze” adını qəsəbənin adını silmədən yazmaq mümkün deyildimi?

Axar.az xəbər verir ki, Azərbaycan Yerüstü Nəqliyyat Agentliyi (AYNA) məsələyə aydınlıq gətirib.

Qurumdan bildirilib ki, məlumat lövhələrinin əsas funksiyası sürücülərə istiqamət vermək və hərəkəti tənzimləmək olduğundan əsas cəlbətmə məntəqələri və hərəkət istiqamətlərini göstərmək prioritet hesab edilir: "Lövhələrdə cəlbətmə məntəqəsi olan "Sea Breeze" yaşayış və turizm kompleksi də göstərilib. Bu, həm şəhərimizin qonaqları, həm də yerli sakinlərə aydın istiqamət yaratmaq üçün tətbiq edilən praktikadır. Dünyada da oxşar nümunələr mövcuddur. "Sea Breeze" ifadəsi bir ərazi adı olduğu üçün tərcümə edilməyib və lövhələrdə orijinal formada qeyd edilib. Bu cür adlar çox vaxt məkanın orijinal adını qorumaq və tanınmağını təmin etmək məqsədilə tərcümə edilmir".

Nardaran adının silinməsinə isə AYNA-nın cavabı belədir: “Həmin istiqamətdə Nardaran, Pirsağı, Fatma-yı, Goradil, Novxanı və digər ərazi vahidləri mövcuddur və bu adların hamısının eyni anda məlumat lövhələrində göstərilməsi mümkün olmayıb”.

Paytaxtda yeni avtovağzal

“Azerbaijan Ground Service” MMC “Abşeron” Ticarət Mərkəzinin ərazisində avtovağzal xidməti təşkil edir.

Bu barədə Bakı Beynəlxalq Avtovağzal Kompleksindən bildirilib.

Məlumatla görə, məqsəd ticarət mərkəzi və ətraf ərazilərdə sərnəşin daşımaları sahəsində nizamlı və qanunauyğun fəaliyyətin təmin edilməsidir. İstifadəyə verilən məkandan sərnəşinlərin əsasən cənub və qərb bölgələrinə səfərləri təmin ediləcəkdir.

Səfərləndicə bütün avtobuslar texniki, sürücülər isə tibbi müayinədən keçiriləcək. Xətlərə çıxan avtobuslara real vaxt rejimində nəzarət olunacaq.

Vətəndaşlar biletləri "biletim.az" portalı üzərindən onlayn qaydada və kassalardan əldə edə bilərlər.

Informasiya panelləri və təhlükəsizlik sistemləri ilə təchiz edilən ərazidə sərnəşinlər üçün rahat gözləmə zalları, dayanacaqlar və işə obyektləri yaradılıb. Yeni xidmətin təşkili sərnəşin məmnunluğunun daha da artırılmasına xidmət edəcək.

Avtomobildən keçmiş məhbusun meyiti tapıldı

Sumqayıt şəhərində avtomobildən meyit tapılıb.

2-ci mikrorayon ərazisində "Mercedes" markalı 10 VF 250 N-li avtomobildə kişi meyiti aşkarlanıb. Ölən şəxsin Sumqayıt şəhər sakini, əvvəllər məhkum olunmuş (128, 178, 221-ci maddələr üzrə) 1975-ci il təvəllüdlü Sahib Lətif oğlu Məmmədov olması müəyyən edilib. Meyitin üzərində zorakılıq əlamətləri aşkar olunmayıb. Faktla bağlı Sumqayıt Şəhər Prokurorluğunda araşdırma aparılır.

Elektriklə işləyən avtomobillərin dünya bazarına inamla "sütüməsi" nəticəsində Avropa və Yaponiyanın bir sıra avtomobil konsorşiumları (məsələn, "Volkswagen", "Nissan" və başqaları) ciddi iqtisadi sıxıntılarla üzləşib, istehsalı azaldıb. Bu tendensiya ümumilikdə avtomobil sənayesində tənəzzülə səbəb olub.

Bəs dünya avtomobil bazarında baş verən bu dəyişiklik Azərbaycanın yerli avtomobil bazarına necə təsir edib? Yeni və "ikinci əl" avtomobillərin alqı-satqısında hansı qiymət dəyişiklikləri var?

Əsas istehsalçılardan hesab edilən Çin bazarı ötən il elektromobillər istehsal və satış sayını 30 faizdən çox artırıb. 2024-cü ildə ölkəmizə 3 mindən artıq tək cə elektrik müəhərrikl elektromobillər idxal olunub. Təbiiq edilən vergi güzəştləri, bazarada qiymətlərin tənzimlənməsi və rəqabət mühitinin möhkəmlənməsi onu deməyə əsas verir ki, elektromobillərə və hibrid maşınlarla tələbat artacaq.

Alıcıları bu avtomobillərə yönləndirən onların daha az xərc tələb etməsidir, çünki bu tip maşınlar mənfəətlidir. “Həm qiymət cəhətdən, həm də texniki baxımdan məni qane edir”, - deyə bizimlə söhbət edən alıcı bildirir. Satıcılar da deyir ki, indi daha çox Çin istehsalı olan avtomobillərə maraq var: “Çünki elektromobillərə və hibrid maşınlarına tələbat çoxdur. Koreyadan gələn avtomobillərə isə tələbat zəifləyib”.

Diger satıcı isə deyir ki, Çin istehsalı maşınlar ucuz olduqları üçün onları rahatlıqla sata bilərlər: "Həm də bu maşınlarda benzinə qənaət etmək mümkün olur". Ötən il ölkəyə 680 milyon dəyərində hibrid avtomobillər idxal olunub. 2023-cü ilə müqayisədə bu rəqəm 50 faiz çoxdur.

Nəqliyyat eksperti Elməddin Muradlı “Yeni Müsavat”-a açıqlamasında bildirib ki, elektromobillərə dövlət tərəfindən çox böyük güzəştlər tətbiq edilib və bundan sonra qiymətlərdə xeyli azalma baş verib: “8-10 min arası ucuzlaşma oldu. Çünki əlavə dəyər və aksiz vergilərdən azad olunub. Bu proses hazırda da davam edir. Yana-

Bakının “maşın bazarı”nda Çin səddi

Təbiiq edilən vergi güzəştləri, bazarda qiymətlərin tənzimlənməsi onu deməyə əsas verir ki, bu ölkədə istehsal olunun avtomobillərə tələbat daha da artacaq

çağın qiyməti bahalaşandan sonra insanlarda elektrik və hibrid avtomobillərə maraq daha da çoxalıb. Xüsusən də taksı fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı qərar verildəndən sonra qiymətlər dəyişdi. rişəhər", "Yasamal 120" yarımtansiyalarının ərazisində, Tədris və İnnovasiyalar Mərkəzində, Xəzər rayonu, Buzovna qəsəbəsində enerjiləndirən cihazları quraşdırılaraq istifadəyə verilib.

Çünkü "Toyota Prius"ların illi köhnəldi və onlar yığışdırıldı, bazara yeni avtomobillər daxil oldu. Ümumilikdə isə elektro-mobillərə maraq böyükdür, yaxşı alıcı kütləsi var. Əlbəttə ki, bu, digər modellərin satışına da mənfi təsir göstərərək, qiymətlər ucuzlaşdı. Bazarda bir durğunluq yaranıb. Bir məsələni də qeyd edim ki, Avropadan gətirilən elektromobillər baha olduğuna görə Çinin istehsalı olan maşınlar qədr alınır. Çinin istehsalı olan elektrik maşınlarına isə maraq çoxdur. Bu maşınların gələcəkdə hansı fəsadlarının olacağını zamanla görəcəyik".

Elektromobillərin sayının artması, təbii olaraq, onların hərəkətini problemsiz təmin edəcək şərait stansiyalarının sayının artırılmasını tələb edir.

Bakıda daha 12 nöqtədə isə - Nərimanov rayonunda Atatürk parkı, metronun "Gənclik" stansiyası, Aşıq Molla Cümə küçəsində, 215 saylı yarımstansiyanın yaxınlığında, Səbəyel rayonunda Nizami küçəsində və Ağ Şəhər bulvarı dairəsində, Maştağa elektrik şəbəkəsinin ərazisində yerləşən 110/35 kV-luq "Sea Breeze" yarımstansiyasında və "Sea Breeze" yaşayış kompleksinin parking ərazisində, Xətai "Ağ şəhər-1" və "Ağ şəhər-2" yarımstansiyalarının ərazisində, Xəzər rayonunda Qala-Mərdəcan yolunun üzərində, Nəsimidə "Dağlıq" yarımstansiyasında, Nizami rayonunda Qara Qarayev küçəsində enerjiqədrəmə məntəqələri quraşdırılıb.

Bakıda 4 məntəqədə - "İçə- Paytaxtla yanaşı regionlar-

da - Yevlaxda, Salyanda, Qəbələnin Hacıallı kəndində, Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə isə Füzuli, Cəbrayıl, Zəngilan, Şuşa, Xocavənd, Xocalıda da enerjiləndirmə məntəqələri xidmət göstərir.

Elektromobilləri şarj etmək üçün istifadə olunan bu qurğular yaşıl enerji ilə dəstəkləndiyi üçün ətraf mühitin qorunmasında mühüm rol oynayır.

"Azərişiq" ASC tərəfindən quraşdırılan yüksək gücə malik sürətli, sabit cərəyanlı məntəqələrdə elektromobillər qısa vaxtda keyfiyyətli elektrik enerjisi ilə doldurulur. Onu da bildirək ki, adambaşına düşən avtomobil sayına görə regionda son sıralarıdayıq. Ötən ilin əvvəlinə olan sonuncu rəsmi məlumata görə, Azərbaycanda 1 milyon 738 min 940 avtomobil dövlət qeydiyyatında olub.

Qeyd olunan dövrdə Azərbaycan əhalisinin sayı 10 milyon 127,1 min nəfər olub və nəticədə hər 1000 nəfərə düşən avtomobil sayı 172 ədəd olub.

☐ **Şahane RƏHİMLİ,**
"Yeni Müsavat"

Sürücü məsuliyyətsizliyi dəhşətli qəzalara səbəb olur

“Bir sürücünün məsuliyyətsizliyi, qaydalara əməl etməməsi ölüm və xəsarətlə nəticələnən yol-nəqliyyat hadisələrinin baş verməsinə, yollarda sıxıqların yaranmasına səbəb olur”.

Bu barədə Daxili İşlər Nazirliyinin Nəqliyyatı İntellektual İdarəetmə Mərkəzinin sektor müdürü Ömər Xıdırov bildirib. Onun sözlərinə görə, xüsusilə svetoforun qırmızı işığından keçən bəzi sürücülərin 1-2 saniyə irəli düşmək istəyi özlərinin və digər hərəkət iştirakçılarının həyatına risk var.

“Bakıda müxtəlif vaxtlarda baş verən qəzalara diqqət yetirildikdə görürük ki, istər minik avtomobilinin, istərsə də motosikletin sürücüsü svetoforun qadağanedici siqnalını heçə sayır və yolu gəldiyi sürətlə də keçir. Svetoforun qırmızı işığının keçməyən təhlükəli olması, bunun acı nəti-

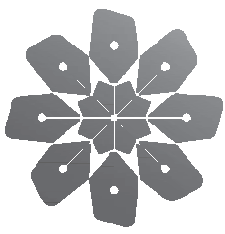

cələri ilə bağlı bir neçə dəfə videoməlumat paylaşmışıq.

Ancaq təəssüflər olsun ki, bəzi sürücülər nədənsə svetoforların qırmızı işığından keçməyin nə

qədər təhlükəli olduğunu fərqi-
də deyillər. Nəqliyyatı İntellektual
İdarəetmə Mərkəzi diqqətə çatdı-
rır ki, svetoforun qırmızı işığından
kecmək ağır fəsadlara səbəb ola

bilər.Buna görə də svetofoşa yaxınlaşdıqda sürəti azaltmalı, lazım olan təhlükəsizlik tədbirləri görməli və siqnalların tələblərinə riayət olunmalıdır".

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

İşğaldan azad olunmuş ərazilərə "Böyük Qayıdış"

Vətən müharibəmizdə qazandığımız şanlı qələbədən sonra keçmiş köçkünlərin tezliklə doğma yurdlarına qayıdacağı ilə bağlı vəd verən Ali Baş Komandan İlham Əliyevin sözləri hər keçən gün sürətlə reallığa qovuşur. Demək olar ki, hər həftə Qarabağ torpaqlarına yola salınan 2-3 köç karvanı dediklərimizin bariz sübutudur.

Sonuncu köç karvanı martın 3-də Ağdərə rayonunun yenidən qurulan Həsəniz kəndinə olub. Bununla da Ağdərə torpağına ilk məcburi köçkün ayağı deyib. İlk mərhələdə kəndə 25 ailə - 91 nəfər köçürülüb.

"Doğma Ağdərədən köç edəndə 5 yaşım var idi. Bu gün yenidən rayonumuza qayıtmağın qururunu yaşayıram. Bunu sözlərlə ifadə edə bilmirəm. Artıq bu gündən yurdu-muzda daha xoşbəxt günlərimiz başlayır". Bunu Həsəniz kəndinə köçən sakin Kəmalə Həsənova bildirib. O, həmçinin əlavə edib ki, doğma kəndində yaşaya bilmədiyi uşaq-lıq sevincini övladlarına yaşadacaq: "Mən uşaqlığımı Qarabağda yaşaya bilməsəm də, övladlarım burada böyüyəcəklər. İndiyə qədər yataqxanada məskunlaşmışdıq, artıq bundan sonra öz evimizdə yaşayacağıq. Buna görə, Prezidentimizə təşəkkür edirəm. Allahdan şəhidlərimizə rəhmət diləyir, qazilərə cansağlığı arzu edirəm. Şəhid analarının əllərindən öpürəm".

"Ömrümün 32 il köçkünlükdə, həsrət, nisgil içində keçib. Bu illər ərzində hər zaman doğma torpaqlara qayıtmaq ümidi ilə yaşamışam".

Bu sözləri isə Əzizə Bağirova söyləyib: "Bu gün çox sevincliyəm, eyni zamanda fərah hissi keçirirəm. Çünki Şanlı Ordumuzun qəhrəmanlıqla azad etdiyi torpaqlara qayıd-

ıq. Bu gözəl hissləri bizə yaşatdığına görə Ali Baş Komandana, Ordumuza minnətdaram".

Martın 2-də Dövlət İmtahan Mərkəzi (DİM) işğaldan azad olunan ərazilərdə tam (11 illik) orta təhsil səviyyəsi üzrə buraxılış imtahanı keçirib.

Buraxılış imtahanı Xankəndi şəhər 4 nömrəli, Ağdərə rayon Talış kənd, Xocalı 1 nömrəli orta məktəblərində təşkil edilib. İşğaldan azad olunan ərazilərdə Xankəndi, Ağdərə və Xocalıda keçirilən imtahanlarda ümumilikdə 26 şagird iştirak edib. İmtahan bütün binalarda eyni vaxtda başlanıb və 3 saat davam edib. Keçirilən bu imtahan da "Böyük Qayıdış" istiqamətində atılmış ən mühüm addımlardan biri kimi qəbul olunur.

Məlumat üçün onu da bildirək ki, martın 1-dən etibarən Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi Zəngilan rayonunun Ağalı kəndindəki kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqların əkin məqsədilə istifadəyə verilməsi üçün müraciətlərin qəbuluna başlayıb. Bu barədə nazirliyin yaydığı məlumatda bildirilir.

Məlumatla görə, müraciətlər Elektron Kənd Təsərrüfatı İnformasiya Sistemi (EKTİS) - eagro.az saytı vasitəsilə qəbul edilir. Bununla da işğaldan azad edilmiş rayonlarda torpaqların istifadəyə verilməsinə start verilir. Ağalıda məskunlaşan və yaşayan sakinlə-

Ağdərə sakinlərinə qucaq açdı

Keçmiş məcburi köçkün: "Uşaqlığımı Qarabağda yaşaya bilməsəm də, övladlarım burada böyüyəcək"

dən müraciətlərin qəbulu martın 31-nə qədər davam edəcək.

Ağalı kəndi üzrə kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqların əkin məqsədli istifadəyə verilməsi ölkə Prezidentinin 27 noyabr 2024-cü il tarixli 236 nömrəli fərmanı və Nazirlər Kabinetinin 26 dekabr 2024-cü il tarixli qərarı ilə təsdiqlənən "İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə kənd təsərrüfatı təyinatlı

torpaqların kənd və qəsəbə sakinlərinə güzəştli şərtlərlə icarəyə verilməsi Qaydaları"na əsasən həyata keçiriləcək.

Torpaq sahələri minimum 5 ha təşkil etməklə suvarılan ərazilər olub, əkin üçün hazır vəziyyətə gətirilmiş kənd ətrafında yerləşən torpaqlardır. Ağalı kəndində birlikdə və çoxillik bitkilərdən - şaftalı, nektarin, ərik, nar,

xurma, çiyələk, qarağat, pomidor, xiyar, badımcın, bibər, soğan, tərəvəz lobyası, mətbəx çuğunduru, kök, kələm, qarpız, yemiş, soya, noxud, mərcimək, kartof, üzüm (süfrə), tütün, şəkər çuğunduru, buğda, arpa, qarğıdalı, yem üçün yonca, xaşa, ot qarışıqlarının əkilməsi nəzərdə tutulur. Əkin sahələrində müasir damlama və çiləmə suvarma sisteminin olması tələb edilir.

Ağalı kəndinə köçən sakinlər aşağıdakı qaydada torpaqların güzəştli qaydada əkinlərin aparılması məqsədilə istifadəsi üçün müraciət edə bilərlər:

1. EKTİS-də qeydiyyatdan keçmək (avtomatlaşdırılmış qaydada fermer elektron kabinetinə sahib olmaq)
2. Elektron kabinet "Müraciətlərim" bölməsində "torpaq icarəsinə müraciət" - "Ağalı" seçməklə ərizə formasını doldurmaq.

3. Şəxsiyyət vəsiqəsi üzrə qeydiyyat yerindən asılı olmayaraq Ağalı kənd sakini olduğunu (faktiki yaşayış yerinin Ağalı olduğunu) Daxili İşlər Nazirliyinin "e-polis" tətbiqində qeyd etmək.

Müraciət edən şəxslərlə müqavilələrin imzalanması, təlimlərin keçirilməsi və ərazilərin yerində tanıtılması 1 aprel - 31 may tarixləri arasında baş tutacaq. İcarə müqavilələrinin müddəti birlik bitkilər və yonca üçün 2 il, çoxilliklər üçün 5 il təşkil edəcək və istifadə nəticələrinə müvafiq olaraq uzadılacaq.

"Böyük Qayıdış" prosesi çərçivəsində Füzuli sakinləri üçün daha bir sevincdirici xəbər var. Belə ki, bu yaxınlarda Füzulinin Pirehmədli və Qaraxanbəyli kəndlərinin tikintisinə başlanılacaq.

Bu barədə Ağdam, Füzuli və Xocavənd rayonlarında Azərbaycan Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi Emin Hüseynov məlumat verib. Onun sözlərinə görə, Füzulidə işsizlik səviyyəsi 9 faizdən aşağıdır: "Bu onu göstərir ki, artıq Füzuliyə həyat qayıdıb".

Qeyd edək ki, hazırda Qarabağda və Şərqi Zəngəzurdə, ora köçürülən keçmiş məcburi köçkünlərlə yanaşı, bu bölgədə aparılan layihələrin icrasında çalışan, həmçinin ayrı-ayrı dövlət qurumlarının yerli bölmələrində xidməti vəzifələrini yerinə yetirən, yenidən fəaliyyətə başlamış səhiyyə, təhsil, mədəniyyət, turizm, sənaye, energetika müəssisələrində işləyən, ümumilikdə, 40 minə yaxın insan yaşayır.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Cavanşir ABBASLI

Qərbi Azərbaycan İcmasından Türkə etiraz "Biz qərbi azərbaycanlılarla dialoqa başlamağa çağırmasını gözləyirdik, lakin ali komissar..."

Qərbi Azərbaycan İcması BMT-nin insan hüquqları üzrə ali komissarı Volker Türk tərəfindən BMT-nin İnsan Hüquqları Şurasında səsləndirilən qərəzli fikirləri qınayır. Bu barədə icmanın bəyanatında bildirilir.

Bəyanatda həmçinin qeyd olunub: "Biz ali komissardan Ermənistanın Azərbaycan torpaqlarını işğalının ağır fəsadla-

rı, o cümlədən dini-mədəni irsin dağıdılmasını, mina terrorunu pisləməsinə, Ermənistanı itkin düşmüş 4 minə qədər azərbaycanlının taleyinin müəyyən edilməsi üçün Azərbaycanla səmimi əməkdaşlığa dəvət etməsini gözləyirdik.

Ali komissar Ermənistanın birinci prezidenti Levon Ter-Petrosyanın bu yaxınlarda yayılmış və azərbaycanlıların deportasiya edilməsi yolu ilə monoetnik dövlətin yaradılmasını hədəfləyən irqçi çıxışını, İrəvanda qədim məscidin qalıqları üstündə restoran tikilməsini, Ermənistanda zaman-zaman revanşist fikirlərin səslənməsini də pisləmədi.

Biz ali komissardan Ermənistanı dinc yolla öz dedə-baba yurdlarına qayıdış uğrunda mübarizə aparan qərbi azərbaycanlılarla dialoqa başlama-

ğa çağırmasını gözləyirdik. Lakin ali komissar bunların heç birini etmədi. Əksinə, Azərbaycanın suverenliyinə, ərazi bütövlüyünə qarşı fəaliyyət göstərmiş, Xocalı soyqırımını törətmiş hərbi canlının azad edilməsinə çağırış etdi. Ali komissarın bu çağırışı, faktiki olaraq cəzasızlığı təşviq etmək anlamına gəlir.

Ali komissarı beynəlxalq hüquqa, beynəlxalq humanitar hüquqa, beynəlxalq insan hüquqları hüququna selektiv yanaşmamağa və suveren dövlətin məhkəmə sisteminin işinə müdaxilə etməməyə çağırırıq".

Məlumat üçün deyək ki, Volker Türk 1965-ci ildə Avstriyanın Linz şəhərində (Avstriyanın üçüncü ən sıx şəhəri) anadan olub. Linz Universitetini hüquq üzrə magistr, Vyana Universitetini isə beynəlxalq hüquq üzrə doktorluq dərəcəsi alıb. 1991-ci ildən BMT-də işləyir. O, BMT-nin mis-siyalarında, o cümlədən Malayziya, Kosovo, Bosniya və Herseqovina və Konqo Demokratik Respublikasında müxtəlif vəzifələrdə çalışıb. 2000-2004-cü və 2009-2015-ci illərdə BMT-nin

Müdafiə Siyasəti və Hüquq Məsələləri Bölməsinə rəhbərlik edib.

2015-2019-cu illərdə BMT-nin Qaçqınlar üzrə Ali Komissarın müavini olub, Qaçqınlar üzrə Qlobal Sazişin (2018-ci ilin dekabrında qəbul edilib) hazırlanmasına cavabdeh olub. 2019-cu ildən BMT Baş Katibi Antonio Quterreşin strateji koordinasiya üzrə müavini, 2022-ci ilin yanvarından isə onun siyasi məsələlər üzrə köməkçisi vəzifəsində çalışıb.

7 sentyabr 2022-ci ildə Antonio Quterreş Volker Türkün BMT-nin İnsan Hüquqları üzrə Ali Komissarlığına namizədliyini irəli sürüb və ertəsi gün BMT Baş Assambleyası tərəfindən təsdiqlənib. Türk vəzifəsinə 2022-ci ilin oktyabrında başlayıb. Bu vəzifədə o, 2018-ci ilin sentyabr ayından bu vəzifəni icra edən çili təmsilçisi Mişel Baçeleti əvəz edib.

2016-cı ilin may ayında Volker Türk Avstriyanın Qraz Universiteti tərəfindən Fritz Şmidt Mükafatına layiq görüldü. İngilis, fransız və ispan dillərində danışır.

□ "Yeni Müsavat"

MUSAVAT

Son səhifə

N 41 (8651) 5 mart 2025

Oruc tutanların ürəyi daha sağlam olur

Oruc tutmaq ürək sağlamlığına müsbət təsir göstərir. Milli.Az xəbər verir ki, tibb elmləri üzrə professor Merih Kutlunun açıqlamalarına görə oruc ürək sağlamlığına müsbət təsir göstərir. Araşdırmalar göstərir ki, oruc tutan şəxslərdə pis xolesterol (LDL) azalır, yaxşı xolesterol (HDL) isə yüksəlir.

Həkim ürək xəstələrinin oruc tuta bilməsi məsələsində ümumi bir qayda olmadığını, hər xəstənin vəziyyətinin fərdi şəkildə qiymətləndirilməli olduğunu bildirib. Onun sözlərinə görə, diaqnoz, istifadə edilən dərmanlar və ac qalma müddəti bu qərarın verilməsində əsas rol oynayır.

Həkim ürək xəstələrinin oruc tutmazdan əvvəl mütləq həkimlə məsləhətləşməli olduqlarını vurğulayaraq, düzgün qidalanma və dərmanların vaxtında qəbul edilməsinin vacibliyini qeyd edib. O, orucun ürək sağlamlığına faydaları arasında iltihabı azaldığını, insulin həssaslığını artırdığını və psixoloji rahatlıq verdiyini bildirib. Bununla yanaşı, ağır ürək çatışmazlığı olan, son 1-2 ayda infarkt keçirmiş, stent taxılmış şəxslərin oruc tutmasının təhlükəli olduğunu deyən Kutlu yüksək təzyiqi olan xəstələrə də oruc tutmağı tövsiyə etmədiklərini bildirib.

O, iftarda və sahurda həddindən artıq yeməyin ürəyə əlavə yük yaratdığını, bunun da ürək döyüntüsünü artırdığını və qan təzyiqini yüksəltdiyini qeyd edib. Həkim xüsusilə Ramazan ayında iftardan sonra ürək tutmalarının daha çox qeydə alındığını xatırladaraq, yeməklərin iftarla sahur arasında bölünərək yeyilməsinin daha sağlam olduğunu bildirib. Həkim yağlı, qızardılmış və yüksək karbohidratlı qidalardan uzaq durmağı, lifli və proteinlə zəngin qidaların qəbul edilməsini tövsiyə edərək, ürək xəstələrinin oruc tutmazdan əvvəl həkim məsləhəti almasının vacibliyini vurğulayıb.

Çinli məktəbli 3D printerlə qatlanan telefon hazırlayıb

Çinin Hubei əyalətinin İçan şəhərindən olan məktəbli Lan Boven köhnə smartfonların komponentlərindən və 3D printerdən istifadə edərək qatlanan mobil telefon hazırlayıb.

Bildirilir ki, ənənəvi qatlanan modellərdən fərqli olaraq, Lan Bovenin telefonu içəriyə deyil, çölə doğru qatlana bilər. Onun sözlərinə görə, bu cür dizayn daha rahatdır. Məktəbli bildirib ki, belə bir cihaz yaratmaq fikri qatlanan telefon modellərini araşdırarkən yaranıb, lakin bazarda yalnız içəriyə qatlana bilən versiyalar mövcud olub. Onun sözlərinə görə, cihazın korpusu məktəblinin iki min yuana

(təxminən 466 manata) aldığı 3D printerdə hazırlanıb. Telefonun əsas hissəsi isə ailə üzvlərinə məxsus köhnə mobil telefonların komponentlərindən yığılıb, bezi detalları da internetdən sifariş edilib.

"Mənim telefonum hələ çox primitiv mərhələdədir və bir çox çatışmazlıqları var. Amma artıq adi bir smartfonun bütün funksiyalarını yerinə yetirə bilər", - deyə Lan Boven qeyd edib. Bildirilir ki, gənc ixtiraçının bu prosesi nümayiş etdirdiyi video yerli sosial şəbəkədə beş milyona yaxın baxış və 400 min bəyənmə toplayıb. Hətta məşhur "Vivo" şirkətinin rəhbərliyi onun layihəsini tərifləyib.

47 yaşlı qadın üçüncü dəfə karusella evləndi

Fransada obyektifikasiyadan əziyyət çəkən 47 yaşlı Qael Engel üçüncü dəfə müxtəlif attraksionlara ora gedib. Qadın "Jam Press" portalına evliliklərindən danışdı. Qael ilk dəfə 2023-cü ilin yazında evlənilib. Belə ki, onun seçdiyi "Gravity" attraksionu olub. Qadının dediyinə görə, evlilik təxminən il yarım davam edib, ta ki karusella başqa bir qadın peyda olana qədər. Sonra Engel boşanıb. Fransız qadın ikinci dəfə uşaq attraksionu "Tornado" ilə evlənilib. Ancaq "Tornado" satılıb və Qaelin ikinci evliliyi də pozulub. Bir müddət sonra qadın "Experience" adlı attraksionla ünsiyyət qurmağa başlayıb. Onun sözlərinə görə, hər şey dostluqdan başlayıb və sonradan bu karusella münasibət Engələ əvvəlki boşanmalarını unutmaya kömək edib.

Qazlı, sodalı, şirəli içkilər kokain asılılığına bərabərdir. "Medicina" xəbər verir ki, Filadelfiyadakı Temple Universitetinin Stomatologiya fakültəsinin tədqiqatçıları bu nəticəyə gəliblər. Qazlı içki həvəskarları üçün bu, bəd xəbərdir. Bu suları içmək təkcə dişlər üçün zərər deyil. Bu, müntəzəm olaraq kokain və ya metamfetaminlərdən (pervitin) istifadə verdiyi qədər pisdır. Üstəlik, istənilən soda, hətta tərkibində şəkər olmayan içkilər diş çürüməsinə səbəb olur.

Beləliklə, tədqiqatçılar beş il ərzində hər gün iki litr qazlı içki qəbul edən 30 yaşlarında olan qadının ağız boşluğunun vəziyyətini misal gətirirlər. O, 29 yaşlı metamfetamin aludəçisi və ya 51 yaşlı kokain aludəçisi kimi diş çürüməsi keçirdi.

Lakin nəzərə almaq lazımdır ki, narkotik vasitələr ağızda quruluğa səbəb olduğundan, metamfetamin istifadəçisinin özü hər gün iki və ya üç qutu kola qəbul edirdi. Kokain aludəçiliyinə gəlincə, o, 18 ildir ki, narkotikdən istifadə edir. Qeyd etmək lazımdır ki, hər üç personajın (qadın və iki narkotik aludəçisi) ağız boşluğunun zədələnməsi səbəbindən dişləri tamamilə çıxarılmalı idi.

Bunları bilirsinizmi?

- * Paltara yapışmış saqqızı qoparmaq üçün həmin paltarı soyuducunun buzlu yerində 1 saat saxlamaq lazımdır. Əgər paltar buzlu yerə yerləşmərsə, onda saqqız yapışan yerə buz parçası qoyun.
- * Gümüş əşyaları təmizləmək üçün naşatır spirtinə həmin əşyaları salmaq lazımdır, sonra soyuq su ilə yumaq və yun əski ilə qurulamaq lazımdır.
- * Gümüş bəzək əşyalarını təmizləmək üçün onları bir parça sink və qaynar paltar sodası məhlulu tökülmüş suya salmaq lazımdır.
- * Rütubət ləkəsi olan gümüş əşyaları diş məcunu ilə təmizləmək olar.
- * Bankanın polietilen qapağını bankanın üstünə qaynar su olan qab qoymaqla açmaq olar. Beləliklə, qapaq isinəcək və asan açılacaq.
- * Çaydanı ərpədən təmizləmək üçün boş çaydanı isidib içinə bir stəkan suyu təzyiqlə tökmək lazımdır. 1-2 paket limon turşusu qatılmış suyu ərpəli çaydanda qaynatmaq olar. 1 çay qaşığı sodanı suya qataraq, çaydanda 30 dəqiqə müddətində qaynatmaq lazımdır.
- * Holland pendiri keçirdiyiniz sürtkəci təmizləmək üçün sürtkəcdən yarım çiy kartof keçirin. Bundan sonra sürtkəc rahat təmizlənəcək.
- * Kartofun bişərkən xırçılılı və qırmızımtıl rəngdə olması üçün qızartmazdan əvvəl yaxşıca qurutmaq lazımdır. Bunun üçün dəsmaldan istifadə edə bilərsiniz. Daha sonra qaynar yağın içinə atmaq və qızarıncadan sonra duzlamaq lazımdır.
- * Təzə kartofu təmizləmək üçün qabyuyan sungərdən (bir tərəfi porolon, digər tərəfi kələ-kötür material olsun) istifadə edin.
- * Kartofu uzun müddət saxlamaq üçün saxlayacağınız yer təmiz və quru olmalıdır. Kartofu zirzəmidə saxlayacağınız təqdirdə ventilyasiya üçün pəncərə qoymaq lazımdır. Kartofu qış fəslində 2-5 dərəcə istilikdə və 85-95 % nisbi rütubət şəraitində saxlamaq lazımdır.
- * Ütünüzün altını duzla təmizləyin.
- * Bıçaqdan soğan iyini aparmaq lazım olduqda, bıçağı bitki yağı ilə silin.

Başgicəllənmənin əsas səbəbləri nədir? - Britaniyalı həkim bilinməyənləri açıqladı

Başgicəllənmənin səbəbləri arasında B vitamini, maqnezium və dəmir çatışmazlığı, kofeindən çox istifadə edilməsi, depressiya, həyəcan, hormonal dəyişikliklər, vestibulyar miqren və daxili qulaqda kalsium kristallarının yığılması kimi amillər ola bilər. Oxu.Az-ın xəbərinə görə, bu barədə "Daily Mail"-ə müsahibəsində britaniyalı terapevt Elli Kennon danışdı. Həkimin sözlərinə görə, ciddi patologiyalarla əlaqəli olmayan başgicəllənmələrə çox vaxt daxili qulağın xəstəliyi səbəb ola bilər ki, bu zaman vestibülündən vestibulyar aparatın yarımdairəvi kanalına otolitlər (kalsium karbonat kristalları) daxil olur. Bu vəziyyətdə adətən nevroloq tərəfindən dərman müalicəsi təymin edilir.

Həmçinin başgicəllənmə balanssız qidalanma - həddindən artıq kofein istehlakı və pəhrizdə B vitamini, maqnezium və dəmirle zəngin qidaların olmaması səbəbindən də baş verə bilər. Bu başgicəllənmə başağrısı və ümumi yorğunluqla müşayiət oluna bilər. Bənzər simptomlar hormonal fonda dəyişikliklər (məsələn, menopoz zamanı), həmçinin həyəcanlı və depressiv pozuntular zamanı da ortaya çıxa bilər. Elli Kennon əlavə edib ki, başgicəllənmənin az tədqiq edilmiş səbəbi kimi vestibulyar miqreni göstərmək olar. Bu zaman başağrısı spazmlarla müşayiət edilə bilər, lakin bu olmaya da bilər. Buna baxmayaraq, işığa və səsə qarşı yüksək həssaslıq, aura və ürekbulanma kimi digər simptomlar, böyük ehtimal ki, davam edəcək.

Mütəxəssisin fikrincə, vestibulyar miqren klassik miqren dərmanları ilə tənzimləyə bilər. Ancaq onun səbəblərini dəqiq müəyyən etmək üçün həkimlə məsləhətləşmək zəruridir.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Lisenzia N: B 114
SAYI: 1.500